

Περιφερειακό
Παρατηρητήριο
Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ
σεμάτη αντιθέσεις!

Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας

**Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Δυτικής
Ελλάδας**

**«ΕΤΗΣΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ &
ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
2024»**

Πάτρα, 2025

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή.....	4
1. Μεθοδολογία της Περιφερειακής Έρευνας Εισοδήματος & Συνθηκών Διαβίωσης	5
2. Συνθήκες διαβίωσης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	6
2.1 Δημογραφικά Στοιχεία.....	6
2.2 Ανεργία & Απασχόληση.....	14
2.3 Μορφωτικό επίπεδο και Σχολική διαρροή.....	23
2.4 Κίνδυνος φτώχειας, κοινωνικός αποκλεισμός και υλική αποστέρηση.....	26
2.5 Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα	31
3. Οικονομικά μεγέθη.....	33
3.1 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) και κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας	33
3.2 Διαθέσιμο, Πρωτογενές & Οικογενειακό δηλωθέν εισόδημα	37
3.3 Δαπάνες των νοικοκυριών στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	39
3.4 Πληθυσμιακά Μέρη ανά Κατηγορία Φορολογούμενων και Εισοδήματα ανά Φορολογούμενο	40
3.5 Δείκτες Οικονομικής Ανισότητας	46
Συμπεράσματα	48

Πίνακες

Πίνακας 1: Πληθυσμός Π.Δ.Ε. 2011-2021	7
Πίνακας 2: Πληθυσμιακή κατανομή ανά φύλο & ηλικία.....	7
Πίνακας 3: Γεννήσεις στην Δυτική Ελλάδα	13
Πίνακας 4: Σύνολα επιδοτούμενων ανέργων ανά Περιφέρεια (Ιανουάριος 2024-Ιανουάριος 2025)	19
Πίνακας 5: Ποσοστά Απασχόλησης ανά Περιφέρεια	20
Πίνακας 6: : Κατάσταση απασχόλησης κατά φύλο, ηλικία, Περιφέρεια , επίπεδο εκπαίδευσης και υπηκοότητα το Δ τρίμηνο 2024 (σε χιλιάδες).....	21
Πίνακας 7: Επιχειρήσεις & Παραρτήματα που δραστηριοποιούνται ανά Π.Ε.	22
Πίνακας 8: Αριθμός εργαζομένων ανά Π.Ε.	22
Πίνακας 9: Κάτοικοι χωρίς εκπαίδευση και με αναλφαβητισμό	24
Πίνακας 10: Πλήθος ειδικών σχολείων ανά Δήμο	25

Πίνακας 11: Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα Π.Δ.Ε. (2024)	32
Πίνακας 12: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ ανά Περιφερειακή Ενότητα	34
Πίνακας 13: Δηλωθέν εισόδημα ανά κατηγορία φορολογουμένων και πληθυσμιακά μερίδια ανά επιχειρηματική δραστηριότητα / κατηγορία φορολογούμενων	43
Πίνακας 14: Μέσο εισόδημα ανά Φορολογούμενο (2021-2024)	44

Εικόνες

<i>Εικόνα 1: Κλάδοι οικονομίας</i>	36
--	----

Διαγράμματα

Διάγραμμα 1: Χρονολογική σειρά πληθυσμού Π.Δ.Ε.	10
Διάγραμμα 2: Προσδόκιμο ζωής στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	10
Διάγραμμα 3: Δείκτης ολικής γονιμότητας Π.Δ.Ε.	11
Διάγραμμα 4: Μέση ηλικία στις ελληνικές Περιφέρειες (2023)	12
Διάγραμμα 5: Γεννήσεις ζώντων νεογνών ανά Π.Ε. (2018-2023).....	12
Διάγραμμα 6: Σύγκριση γεννήσεων-θανάτων (συνολικά) στην Π.Δ.Ε. (2018-2023) ..	13
Διάγραμμα 7: Συνολική ανεργία ανά Π.Ε. (2023-2024).....	15
Διάγραμμα 8: Κατανομή ανεργίας Π.Δ.Ε. ανά φύλο	16
Διάγραμμα 9: Συνολική ανεργία ανά ηλικιακή κατηγορία	17
Διάγραμμα 10: Μορφωτικό επίπεδο ανέργων Π.Δ.Ε. (2024)	18
Διάγραμμα 11: Χρονολογική σειρά Απασχόλησης σε χιλιάδες άτομα (2014-2023)..	20
Διάγραμμα 12: Ποσοστά πληθυσμού ανά εκπαιδευτική βαθμίδα	23
Διάγραμμα 13: Νέοι εκτός απασχόλησης & εκπαίδευσης-κατάρτισης (Χρονολογική σειρά 2020-2024)	24
Διάγραμμα 14: Άτομα σε κίνδυνο φτώχειας & κοινωνικού αποκλεισμού ανά Περιφέρεια (2024).....	27
Διάγραμμα 15: Χρονολογική σειρά κοινωνικής φτώχειας και αποκλεισμού (2020- 2024).....	28
Διάγραμμα 16: Υλική στέρηση ανά Περιφέρειες (2024)	30
Διάγραμμα 17: Χρονοσειρά ποσοστού υλικής στέρησης Π.Δ.Ε. (2018-2024).....	31
Διάγραμμα 18: Ωφελούμενοι Ε.Ε.Ε. ανά Περιφερειακή Ενότητα	33
Διάγραμμα 19: Κατανομή φύλου για το Ε.Ε.Ε. ανά Π.Ε.	33
Διάγραμμα 20: Χρονοσειρά εξέλιξης ΑΕΠ (Ελλάδα-Π.Δ.Ε.).....	34
Διάγραμμα 21: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία ανά κλάδο (Π.Δ.Ε., 2022) σε εκατομύρια ευρώ.....	35
Διάγραμμα 22: Διαθέσιμο εισόδημα νοικοκυριών Π.Δ.Ε. (2018-2022)	37
Διάγραμμα 23: Πρωτογενές εισόδημα νοικοκυριών Δυτικής Ελλάδας	37

Διάγραμμα 24: Οικογενειακό δηλωθέν εισόδημα (2018-2023)	38
Διάγραμμα 25: Μέση μηνιαία δαπάνη ανά Περιφέρεια (2023)	39
Διάγραμμα 26: Αδυναμία αντιμετώπισης απροσδόκητων οικονομικών δαπανών (Ελλάδα-Δυτική Ελλάδα)	39
Διάγραμμα 27: Καθυστερημένες οφειλές κατοίκων ανά Περιφέρεια (2023)	40
Διάγραμμα 28: Μέσο εισόδημα ανά Φορολογούμενο	44
Διάγραμμα 29: Μέσο εισόδημα ανά Π.Ε. (2021-2024)	45
Διάγραμμα 30: Δείκτης μεριδίου πεμπτημορίου εισοδήματος S80/S20 Π.Δ.Ε.-Ελλάδα	47

Εισαγωγή

Κατά την τελευταία τετραετία (2020-2024), η παγκόσμια οικονομία κλήθηκε να διαχειριστεί σημαντικές προκλήσεις, όπως η υγειονομική κρίση λόγω της πανδημίας Covid-19, οι αυξήσεις στις τιμές της ενέργειας (φυσικό αέριο, ηλεκτρικό ρεύμα,

πετρέλαιο), αλλά και η γενικότερη άνοδος των τιμών σε βασικά προϊόντα και αγαθά. Το 2024 χαρακτηρίζεται από την έντονη ανησυχία για την πιθανότητα επανεμφάνισης της ενεργειακής κρίσης, σε μια περίοδο που η ευρωπαϊκή οικονομία – και ειδικότερα η ελληνική – επιχειρεί να επανέλθει σε τροχιά ανάπτυξης, έστω και με συγκρατημένους ρυθμούς. Σε αυτό το ασταθές περιβάλλον και υπό την επίδραση των συνεπειών των πολέμων, οποιαδήποτε αλλαγή ενδέχεται να επηρεάσει αρνητικά τη δημοσιονομική και οικονομική σταθερότητα.

Η παρούσα Περιφερειακή Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης εκπονήθηκε από το Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, στο πλαίσιο του Εθνικού Μηχανισμού για τον Συντονισμό, την Παρακολούθηση και την Αξιολόγηση των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής (σύμφωνα με το άρθρο 14 του ν. 4387/2016).

Βασικός στόχος της έρευνας είναι η αποτύπωση των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών που επικρατούν στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, με έμφαση στην εισοδηματική κατανομή, τα φαινόμενα φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, για το έτος 2024.

Η έκθεση δομείται σε τέσσερα μέρη:

Στο πρώτο μέρος περιγράφεται η μεθοδολογία της έρευνας, βασισμένη σε ανάλυση δευτερογενών δεδομένων από φορείς όπως η ΕΛΣΤΑΤ, η Eurostat, η ΔΥΠΑ, το πληροφοριακό σύστημα «Εργάνη» και η Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων.

Στο δεύτερο μέρος εξετάζονται τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού της Περιφέρειας και αναλύονται δείκτες που σχετίζονται με την απασχόληση, την ανεργία, τη φτώχεια, τον κοινωνικό αποκλεισμό, τις υλικές στερήσεις και τους δικαιούχους του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος.

Στο τρίτο μέρος παρουσιάζονται μακροοικονομικά δεδομένα όπως η εξέλιξη του ΑΕΠ και του κατά κεφαλήν εισοδήματος, οι δαπάνες των νοικοκυριών και οι δείκτες εισοδηματικής ανισότητας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Τέλος, στο τέταρτο μέρος διατυπώνονται τα βασικά συμπεράσματα, τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν για την υλοποίηση πιο στοχευμένων, αποδοτικών και αποτελεσματικών κοινωνικών πολιτικών στην Περιφέρεια.

1. Μεθοδολογία της Περιφερειακής Έρευνας Εισοδήματος & Συνθηκών Διαβίωσης

Η παρούσα έκθεση βασίζεται στην επεξεργασία και ανάλυση δεδομένων που παρέχονται κυρίως από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) και τη Eurostat και πιο συγκεκριμένα από την Έρευνα για το Εισόδημα και τις Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών (EU-SILC), την Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών της ΕΛΣΤΑΤ και την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού.

Η πηγή προέλευσης των δευτερογενών δεδομένων που σχετίζονται με την ανεργία είναι η Στατιστική Υπηρεσία της ΔΥΠΑ, ενώ τα στοιχεία σχετικά με το πλήθος ωφελούμενων που λαμβάνουν το ΕΕΕ χορηγήθηκαν από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (Γενική Γραμματεία Πρόνοιας, Διεύθυνση Καταπολέμησης Φτώχειας, Τμήμα Παρακολούθησης).

Επιπλέον, αξιοποιήθηκαν στοιχεία για την απασχόληση στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας από την Ετήσια Έκθεση και από το Ειδικό Ετήσιο Τεύχος: Αποτελέσματα της ηλεκτρονικής καταγραφής του συνόλου των επιχειρήσεων και των εργαζομένων – μισθωτών με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου.

Τέλος, για τον υπολογισμό του δείκτη ανισότητας εισοδήματος έγινε επεξεργασία των στοιχείων σχετικά με τα εισοδήματα από τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων.

2. Συνθήκες διαβίωσης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

2.1 Δημογραφικά Στοιχεία

Ο πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του 2021, ανέρχεται στους 648.220 μόνιμους κατοίκους. Το 2011 ο πληθυσμός της ήταν 679.796 μόνιμοι κάτοικοι, γεγονός που δείχνει την μείωσή του κατά 31.576 άτομα.

Πίνακας 1: Πληθυσμός Π.Δ.Ε. 2011-2021

Έτος	Συνολικός Πληθυσμός	Άνδρες	Γυναίκες	Μεταβολή
2011	679.796	339.310	340.486	
2021	648.220	325.315	322.907	-4,6%

Πηγή 1: ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία επεξεργασία

Παρατηρούμε πώς και στις δύο απογραφές (2011, 2021) τα ποσοστά ανδρών-γυναικών κατανέμονται ισόποσα.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η πληθυσμιακή κατανομή της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας κατά ηλικία και φύλο βάσει των δύο τελευταίων απογραφών.

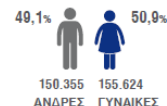
Πίνακας 2: Πληθυσμιακή κατανομή ανά φύλο & ηλικία

ΗΛΙΚΙΑ	2011				2021			
	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες (%)	Γυναίκες (%)	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες (%)	Γυναίκες (%)
0-9	33.760	32.025	9,94	9,40	28.009	26.262	8,60	8,13
10-19	38.226	36.235	11,26	10,64	36.079	33.626	11,09	10,41
20-29	46.830	43.229	13,80	12,69	37.327	32.163	11,47	9,96
30-39	49.117	45.655	14,47	13,40	38.877	35.458	11,95	10,98
40-49	47.927	46.674	14,12	13,70	46.892	44.677	14,41	13,83
50-59	43.666	42.201	12,86	12,39	46.634	46.440	14,33	14,38
60-69	34.700	34.887	10,22	10,24	42.157	42.013	12,95	13,01
70-79	29.071	35.332	8,56	10,37	29.613	32.417	9,10	10,03
80 +	16.013	24.248	4,71	7,12	19.727	29.851	6,06	9,24
ΣΥΝΟΛΟ	339.310	340.486			325.315	322.907		

Πηγή 2: ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία επεξεργασία

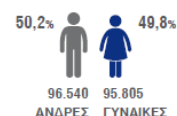
Από την ανάλυση των παραπάνω διακρίνουμε την μετακίνηση του πληθυσμού στις γηραιότερες ηλικίες, αφού οι ηλικίες από 40 και άνω αυξήθηκαν το 2021, ενώ αυτές από 40 και κάτω μειώνονται, γεγονός που φανερώνει υπογεννητικότητα.

Παρακάτω παρουσιάζεται η αποτύπωση ανά Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο σε αντιδιαστολή με το 2011.

Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας

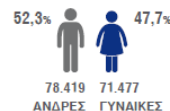
Δήμος	Πληθυσμός		Άνδρες		Γυναίκες	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021
ΠΑΤΡΕΩΝ	213.984	215.922	104.307	104.541	109.677	111.381
ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	49.872	46.990	24.532	23.057	25.340	23.933
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΧΑΪΑΣ	25.916	25.633	13.653	13.547	12.263	12.086
ΕΡΥΜΑΝΘΟΥ	8.877	8.211	4.667	4.397	4.210	3.814
ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ	11.045	9.223	5.712	4.813	5.333	4.410

Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας

Δήμος	Πληθυσμός		Άνδρες		Γυναίκες	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021
ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΗΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	34.416	32.048	17.180	16.126	17.236	15.922
ΑΚΤΙΟΥ - ΒΟΝΙΤΣΑΣ	17.370	14.644	8.972	7.533	8.398	7.111
ΑΓΡΙΝΙΟΥ	94.181	89.691	46.582	44.412	47.599	45.279
ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ	17.056	14.979	8.503	7.660	8.553	7.319
ΘΕΡΜΟΥ	8.242	5.712	4.164	2.972	4.078	2.740
ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ	27.800	25.065	14.023	12.555	13.777	12.510
ΞΗΡΟΜΕΡΟΥ	11.737	10.206	5.999	5.282	5.738	4.924

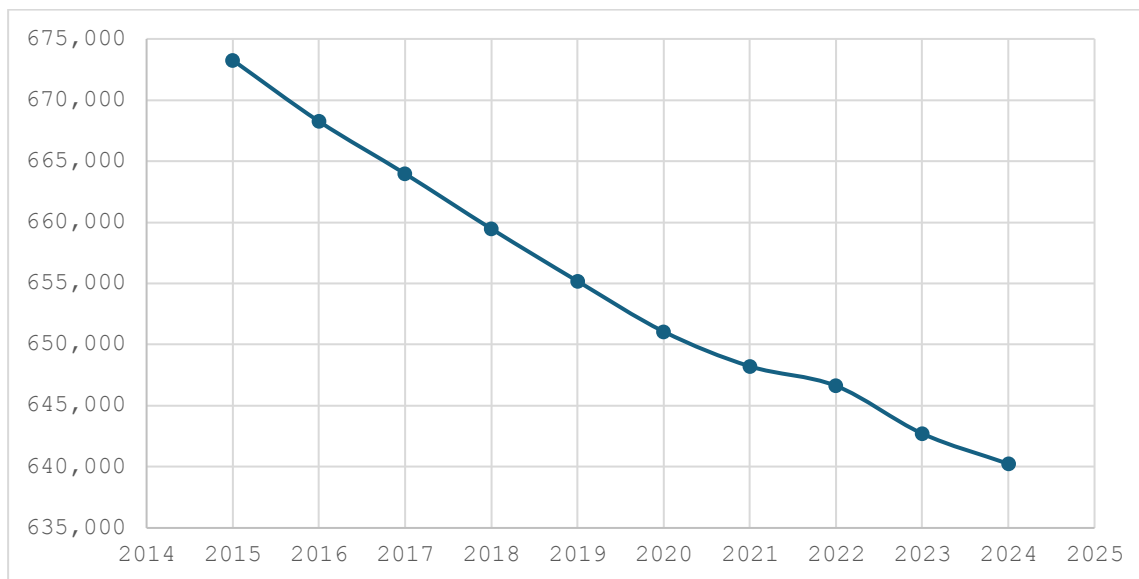

Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας

Δήμος	Πληθυσμός		Άνδρες		Γυναίκες	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021
ΠΥΡΓΟΥ	47.995	45.365	23.622	22.444	24.373	22.921
ΗΛΙΔΑΣ	32.219	29.347	16.285	14.675	15.934	14.672
ΑΝΔΡΑΒΙΔΑΣ - ΚΥΛΛΗΝΗΣ	21.581	22.552	11.558	13.156	10.023	9.396
ΑΝΔΡΙΤΣΑΙΝΑΣ - ΚΡΕΣΤΕΝΩΝ	14.109	11.200	7.387	6.102	6.722	5.098
ΑΡΧΑΙΑΣ ΟΛΥΜΠΙΑΣ	13.409	11.153	6.821	5.716	6.588	5.437
ΖΑΧΑΡΩΣ	8.953	8.654	4.547	4.466	4.406	4.188
ΠΗΝΕΙΟΥ	21.034	21.625	10.796	11.860	10.238	9.765

Κατά την απογραφή του 2021, καταγράφεται συνολική μείωση του μόνιμου πληθυσμού και στις τρεις Περιφερειακές Ενότητες της Δυτικής Ελλάδας, με πιο ήπια πτώση στην Αχαΐα (-1,2%), εντονότερη στην Ηλεία (-5,9%) και ιδιαίτερα αισθητή στην Αιτωλοακαρνανία (-8,8%). Η Πάτρα, ως μητροπολιτικό κέντρο, εμφανίζει μικρή πληθυσμιακή αύξηση, γεγονός που υποδηλώνει συγκέντρωση στο αστικό περιβάλλον, σε αντίθεση με τους μικρότερους δήμους – όπως τα Καλάβρυτα, η Αμφιλοχία, η Ανδρίτσαινα, η Αρχαία Ολυμπία και ο Ερύμανθος – που εμφανίζουν σημαντική συρρίκνωση. Η κατανομή ανά φύλο παραμένει σχετικά ισορροπημένη στην Αχαΐα και την Αιτωλοακαρνανία, ενώ στην Ηλεία παρατηρείται υπεροχή του ανδρικού πληθυσμού. Τα δεδομένα αποτυπώνουν τη συνεχιζόμενη τάση πληθυσμιακής αποψίλωσης της υπαίθρου και τη γήρανση του πληθυσμού, αναδεικνύοντας την ανάγκη για πιο στοχευμένες κοινωνικές και αναπτυξιακές πολιτικές στις λιγότερο πυκνοκατοικημένες περιοχές της Περιφέρειας.

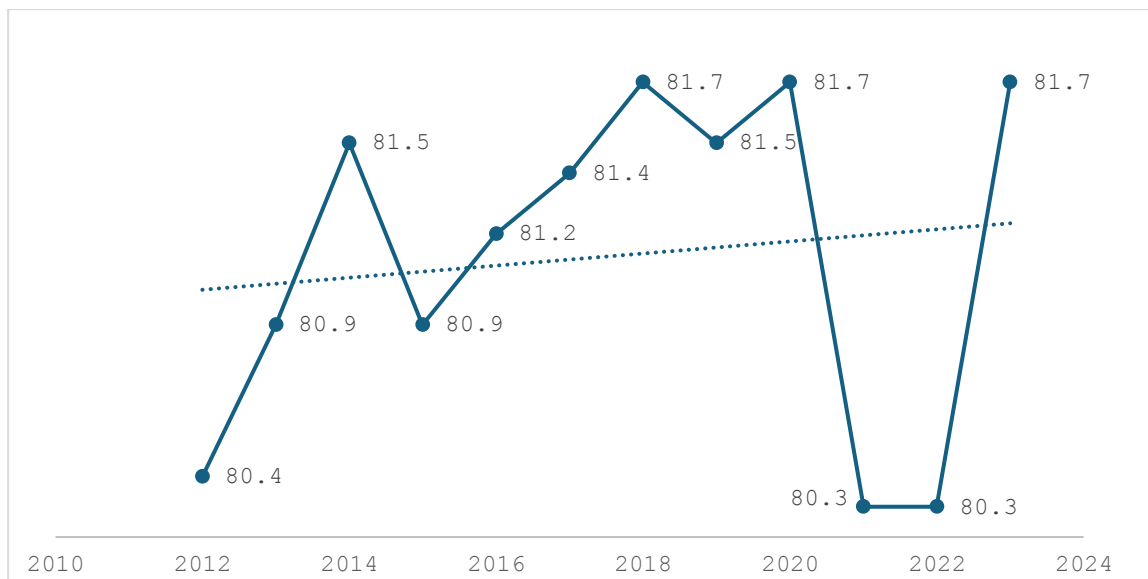
Διάγραμμα 1: Χρονολογική σειρά πληθυσμού Π.Δ.Ε.

Πηγή 3: Eurostat, Ιδία επεξεργασία

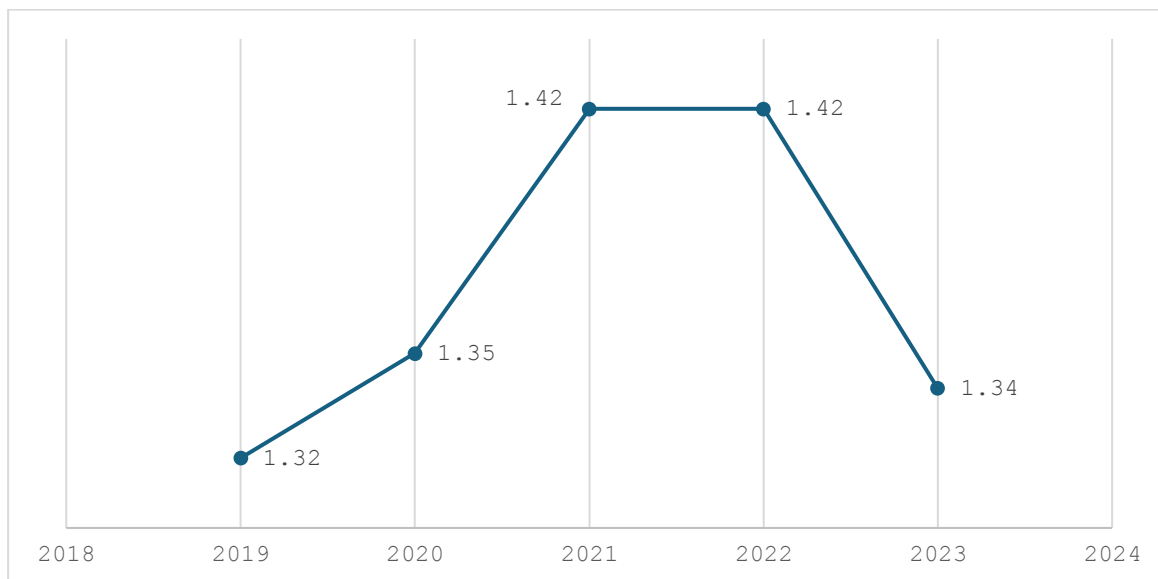
Στην παραπάνω χρονολογική σειρά διαπιστώνουμε την σταθερή μείωση του πληθυσμού της Περιφέρειας σε βάθος δεκαετίας.

Διάγραμμα 2: Προσδόκιμο ζωής στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Πηγή 4: Eurostat, Ιδία επεξεργασία

Διάγραμμα 3: Δείκτης ολικής γονιμότητας Π.Δ.Ε.

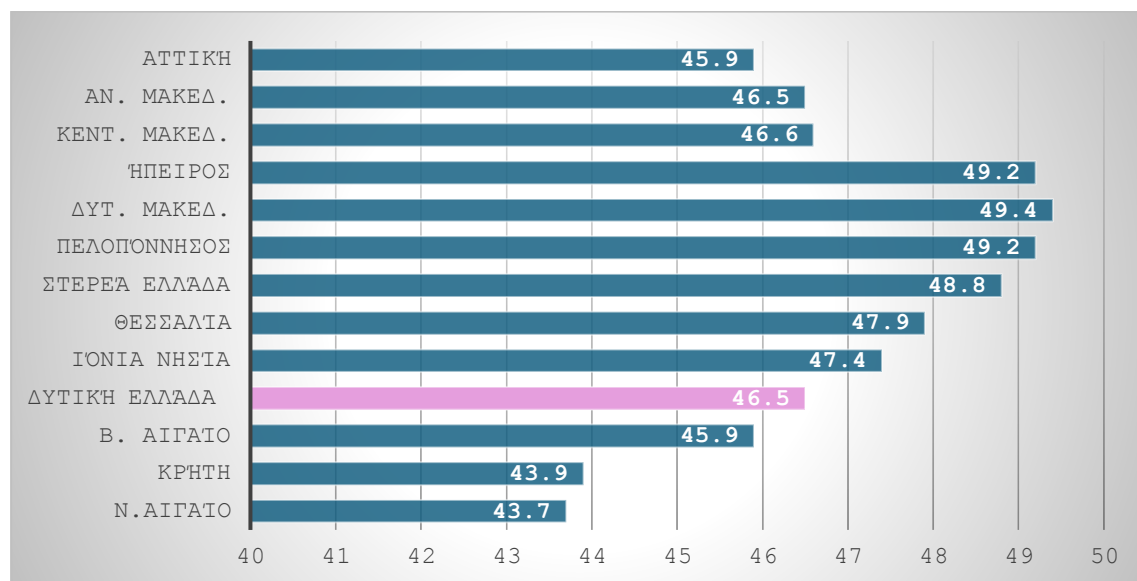

Πηγή 5: Eurostat, ίδια επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα φαίνεται καθαρά η πτωτική τάση του δείκτη σε σχέση με την απογραφή του 2021. Ωστόσο το ποσοστό του δείκτη της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας κυμαίνεται αναλογικά με το ποσοστό του Εθνικού δείκτη ολικής γονιμότητας (2022: 1,3 σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ). Συνολικά, πρέπει να ληφθεί υπόψιν ότι στις ανεπτυγμένες χώρες ο δείκτης είναι στο 2,1.

Επιπλέον, σύμφωνα με τα δεδομένα της Eurostat η μέση ηλικία των γυναικών κατά την διάρκεια τοκετού είναι 31,2 έτη, αριθμός που τα τελευταία πέντε χρόνια παραμένει σταθερός.

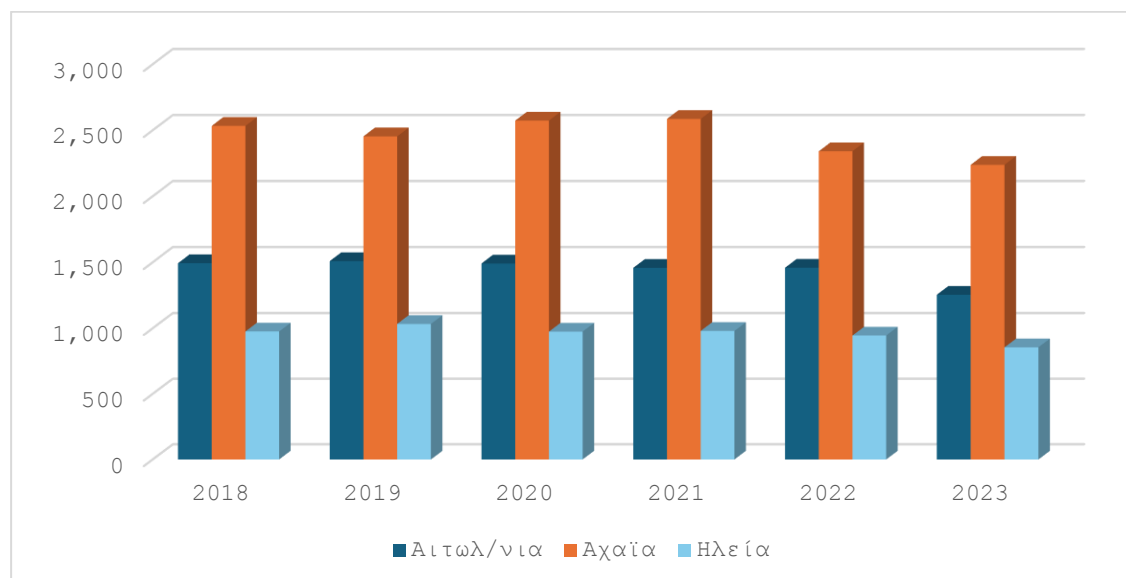
Διάγραμμα 4: Μέση ηλικία στις ελληνικές Περιφέρειες (2023)

Πηγή 6: Eurostat, ίδια επεξεργασία

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας βρίσκεται κοντά στον συνολικό μέσο όρο των Περιφερειών της χώρας, χωρίς να ανήκει ούτε στις νεότερες ούτε στις γηραιότερες περιοχές. Διαθέτει χαμηλότερη μέση ηλικία σε σχέση με τις όμορες Στερεά Ελλάδα και Πελοπόννησο, γεγονός που μπορεί να σημαίνει ότι συγκριτικά υπάρχει μεγαλύτερο ποσοστό νεανικού πληθυσμού. Η εκτίμηση αυτή ενισχύεται από τον αριθμό των φοιτητών που φοιτούν στα πανεπιστημιακά ιδρύματα της περιοχής.

Διάγραμμα 5: Γεννήσεις ζώντων νεογνών ανά Π.Ε. (2018-2023)

Πηγή 7: Eurostat, ίδια επεξεργασία

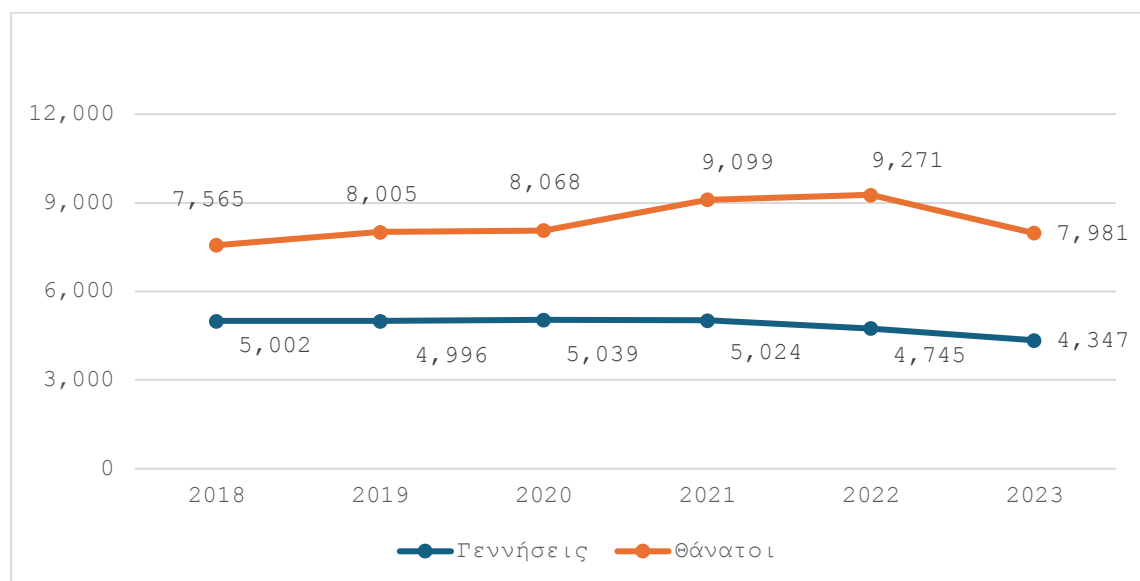
Πίνακας 3: Γεννήσεις στην Δυτική Ελλάδα

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Δυτική Ελλάδα	5.002	4.996	5.039	5.024	4.745	4.347
Αιτωλοακαρνανία	1.493	1.509	1.491	1.458	1.459	1.254
Αχαΐα	2.533	2.454	2.573	2.586	2.341	2.238
Ηλεία	976	1.033	975	980	945	855

Πηγή 8: Eurostat, ίδια επεξεργασία

Από τα παραπάνω διακρίνουμε σταθεροποιημένη τάση των γεννήσεων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ωστόσο το ποσοστό το 2023 παρουσιάζεται ως το πιο χαμηλό. Επιπροσθέτως, η Π.Ε. Ηλείας έχει τις λιγότερες γεννήσεις – και μειώνεται – γεγονός που συνδέεται και με τα παραπάνω περί υπογεννητικότητα και υψηλού ποσοστού ανδρών.

Διάγραμμα 6: Σύγκριση γεννήσεων-θανάτων (συνολικά) στην Π.Δ.Ε. (2018-2023)

Πηγή 9: Eurostat, ίδια επεξεργασία

Παρατηρείται ότι ο πληθυσμός εμφανίζει σταθερή φθορά με περισσότερους θανάτους από γεννήσεις κάθε χρόνο. Το 2021–2022 ήταν οι πιο κρίσιμες χρονιές (μεγαλύτερο αρνητικό ισοζύγιο). Το 2023 παρουσιάζει άνοδο, αλλά το έλλειμμα παραμένει σημαντικό. Πιθανές εξηγήσεις είναι οι εξής:

- Πτώση γεννήσεων: Μπορεί να σχετίζεται με γηρασμό πληθυσμού, οικονομικές δυσκολίες ή μετανάστευση νέων.

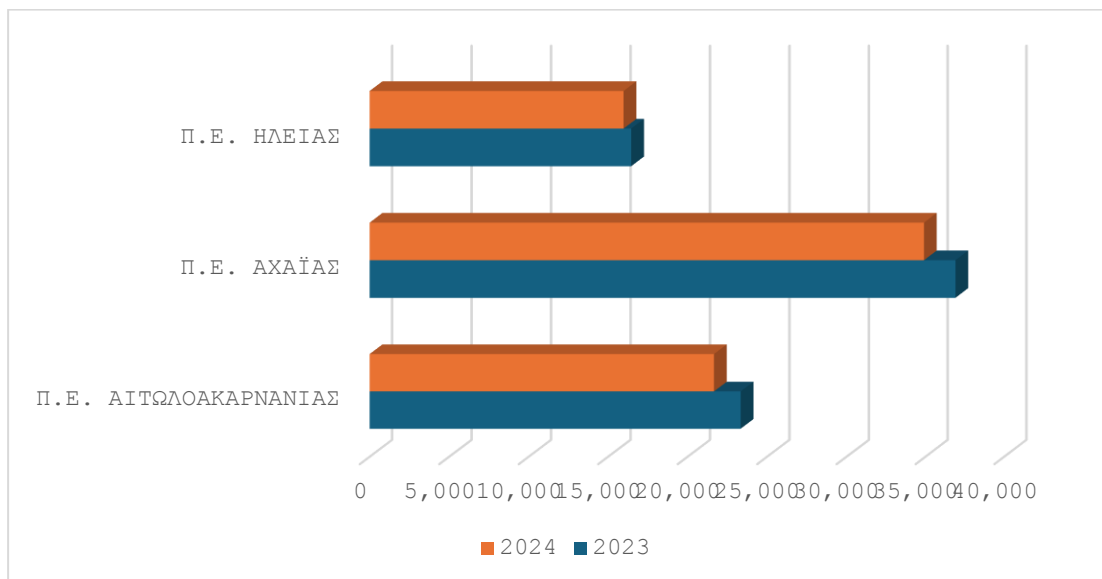
- Αύξηση θανάτων (2020–2022): Πιθανή επιρροή από την πανδημία COVID-19.
- Μείωση θανάτων το 2023: Ενδεχομένως επιστροφή σε κανονικά επίπεδα μετά την πανδημία.

2.2 Ανεργία & Απασχόληση

Ανεργία

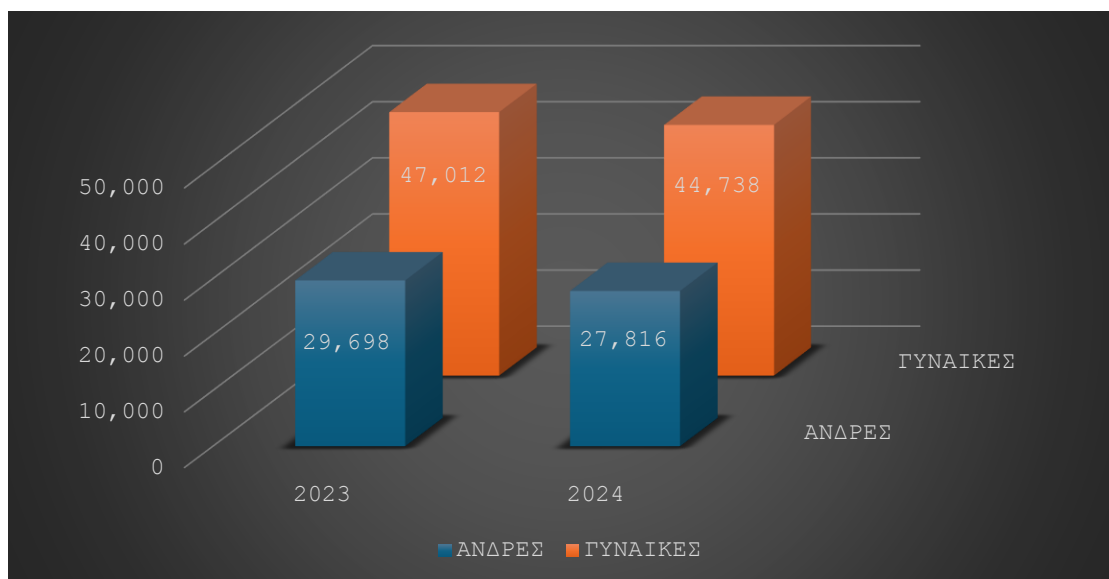
Σύμφωνα με τα δευτερογενή δεδομένα για την καταγεγραμμένη ανεργία των ετών 2023-2024 στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, η συνολική ανεργία για το 2023 ήταν 76.710 άνεργοι και το 2024 ήταν 72.554. Διαπιστώνεται, λοιπόν, μείωση της ανεργίας κατά 5,42%. Παράλληλα, στο παρακάτω διάγραμμα διακρίνουμε ότι η Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας παρουσιάζει το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας και στα δύο εν λόγω έτη, γεγονός αξιοσημείωτο, αφού σε αυτήν βρίσκεται η έδρα της Περιφέρειας.

Διάγραμμα 7: Συνολική ανεργία ανά Π.Ε. (2023-2024)

Πηγή 10: ΔΥΠΑ, ίδια επεξεργασία

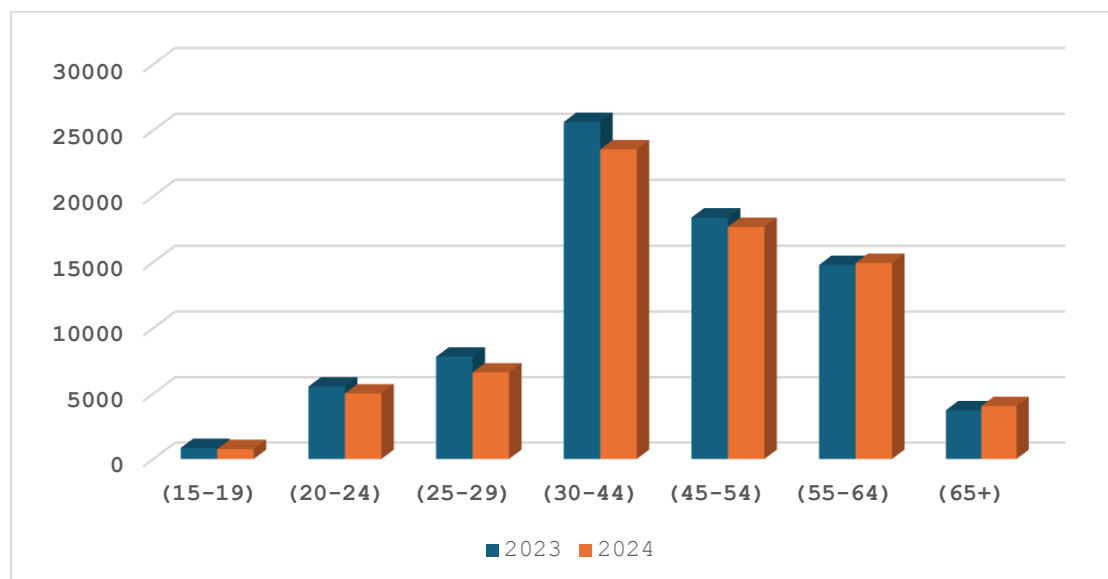
Διάγραμμα 8: Κατανομή ανεργίας Π.Δ.Ε. ανά φύλο

Πηγή 11: ΔΥΠΑ, ίδια επεξεργασία

Όπως παρατηρούμε παραπάνω, είναι εμφανής η άνιση κατανομή της ανεργίας όσον αφορά το φύλο. Ειδικότερα, η ποσοστιαία μεταβολή των ανδρών είναι -6.34% και των γυναικών -4.84% . Συνεπώς, οι γυναίκες αποτελούν και στις δύο περιπτώσεις μεγαλύτερη ομάδα ανεργίας και ο ρυθμός μείωσής τους παραμένει μικρότερος των ανδρών.

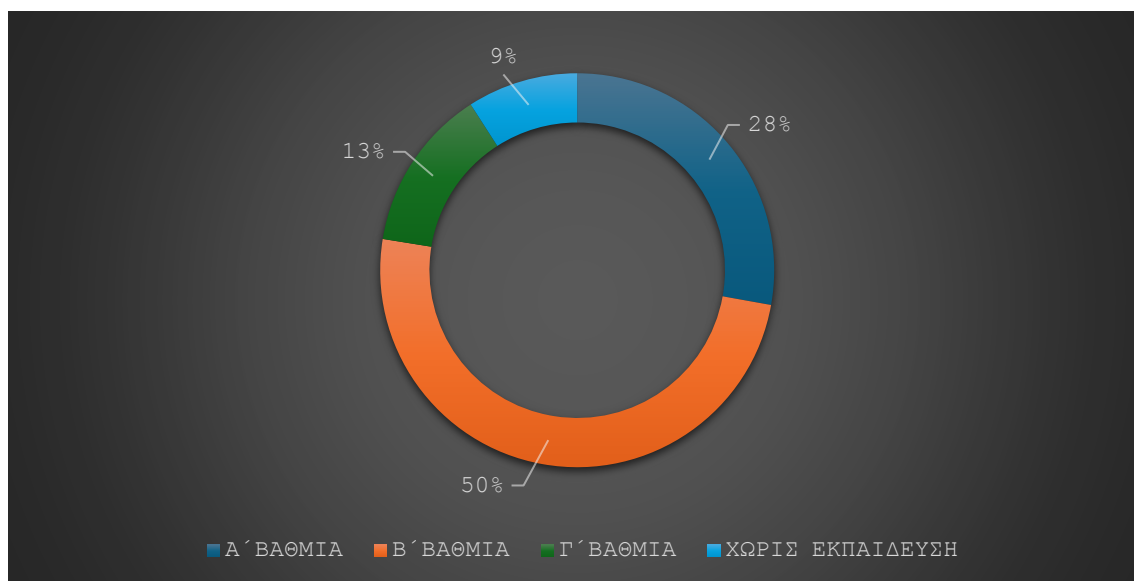
Διάγραμμα 9: Συνολική ανεργία ανά ηλικιακή κατηγορία

Πηγή 12: ΔΥΠΑ, Ιδία επεξεργασία

Παραπάνω διαπιστώνουμε ότι το ηλικιακό φάσμα από 30 έως 64 έτη (νέοι και μεσήλικες) παρουσιάζει τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας. Η διαφορά των δύο χρονολογιών, πέραν της μείωσης ανεργίας, έγκειται στο ότι η ανεργία στο ηλικιακό φάσμα 55 έως 65 ετών και άνω αυξήθηκε κατά το έτος 2024. Ωστόσο, το γεγονός ότι η ανεργία στις νέες ηλικίες (20 έως 29 έτη) παραμένει μόλις στο 15% ,είναι αρκετά ενθαρρυντικό, αν υπολογιστεί ότι πρόκειται για κάποιο ποσοστό φοιτητών.

Διάγραμμα 10: Μορφωτικό επίπεδο ανέργων Π.Δ.Ε. (2024)

Πηγή 13: ΔΥΠΑ, Ιδία επεξεργασία,

Η πλειοψηφία των ανέργων διαθέτει δευτεροβάθμιο μορφωτικό επίπεδο. Αυτό δείχνει ότι το απολυτήριο λυκείου ή αντίστοιχο πτυχίο δεν είναι αρκετό για εξασφάλιση θέσης εργασίας, κάτι που μπορεί να οφείλεται σε κορεσμό της αγοράς ή έλλειψη εξειδίκευσης. Το 28% των ανέργων με πρωτοβάθμια εκπαίδευση ενισχύει την άποψη ότι οι χαμηλότερες βαθμίδες εκπαίδευσης σχετίζονται με υψηλότερη ανεργία, καθώς αυτοί οι εργαζόμενοι έχουν λιγότερες δεξιότητες και δυσκολεύονται να ανταγωνιστούν στην αγορά εργασίας. Μόλις το 13% των ανέργων έχει πανεπιστημιακή ή ανώτερη εκπαίδευση. Αυτό μπορεί να σημαίνει είτε ότι βρίσκουν πιο εύκολα θέσεις εργασίας είτε ότι κάποιοι εντάσσονται στην αγορά εργασίας συμβιβασόμενοι με όρους χαμηλότερων προσόντων. Το 9% δεν έχει καθόλου εκπαίδευση, κάτι που είναι αναμενόμενο, καθώς η έλλειψη βασικών δεξιοτήτων καθιστά δύσκολη την εύρεση εργασίας.

Πίνακας 4: Σύνολα επιδοτούμενων ανέργων ανά Περιφέρεια (Ιανουάριος 2024-Ιανουάριος 2025)

ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ				
	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2024	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2025	ΑΠΟΛΥΤΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	7.503	9.556	2.053	27,4%
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	29.486	38.597	9.111	30,9%
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	3.768	4.708	940	24,9%
ΗΠΕΙΡΟΣ	5.764	6.855	1.091	18,9%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	9.060	11.766	2.706	29,9%
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	20.720	24.944	4.224	20,4%
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	10.698	14.066	3.368	31,5%
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	6.147	7.889	1.742	28,3%
ΑΤΤΙΚΗ	43.729	56.878	13.149	30,1%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	8.758	11.049	2.291	26,2%
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	3.817	4.937	1.120	29,3%
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	28.934	41.404	12.470	43,1%
ΚΡΗΤΗ	33.604	44.137	10.533	31,3%
ΣΥΝΟΛΟ	211.988	276.786	64.798	30,6%

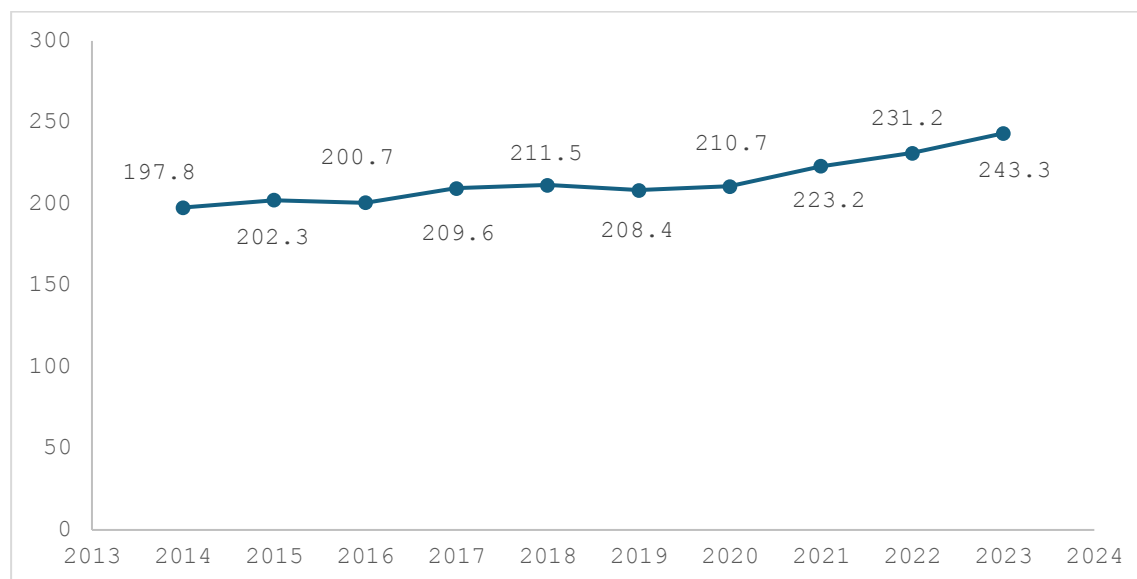
Πηγή 14: Συνοπτική Έκθεση Εγγεγραμμένων Ανέργων της ΔΥΓΠΑ, Ιανουάριος 2025

Ο παραπάνω Πίνακας παρουσιάζει την μεταβολή του αριθμού των συνολικών επιδοτούμενων ανά Περιφέρεια κατά το έτος 2024. Στην περίπτωση της Δυτικής Ελλάδας παρατηρείται η δεύτερη σε σειρά μεγαλύτερη αύξηση των επιδοτούμενων ανέργων κατά 31,5%.

Απασχόληση

Παρακάτω ακολουθούν οι αριθμοί απασχόλησης για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, οι οποίοι μπορούν να αντιπαρατεθούν με τα προαναφερθέντα ποσοστά ανεργίας. Συγκεκριμένα, οι αριθμοί απασχόλησης βαίνουν σταθεροί σε βάθος δεκαετίας και παρουσιάζουν μια μικρή αυξητική τάση, γεγονός που δικαιολογεί την μείωση ανεργίας.

Διάγραμμα 11: Χρονολογική σειρά Απασχόλησης σε χιλιάδες άτομα (2014-2023)

Πηγή 15: Eurostat, Ιδία επεξεργασία

Στον ακόλουθο πίνακα διακρίνουμε τα ποσοστά απασχόλησης ανά Περιφέρεια. Παρατηρούμε, ωστόσο, ότι η Π.Δ.Ε. καταλαμβάνει την προτελευταία θέση με βάση τα τελευταία στοιχεία για το έτος 2023, γεγονός που εγείρει προβληματισμούς.

Πίνακας 5: Ποσοστά Απασχόλησης ανά Περιφέρεια

Περιφέρεια	2019	2020	2021	2022	2023
Αττική	57,6	59	60,8	64	64
Βόρειο Αιγαίο	60,4	59,7	58,9	60,7	62,8
Νότιο Αιγαίο	60,5	53,6	53,6	59,2	60,9
Κρήτη	61,8	56,4	56,8	62,1	63
Ανατολική Μακεδονία	56,6	54,2	54	57,1	59,6
Κεντρική Μακεδονία	53,7	53,7	53,9	57,8	59,7
Δυτική Μακεδονία	50,6	50,7	52,1	52,3	55,6
Ήπειρος	55,1	52,8	50,7	58,2	60,2
Θεσσαλία	54,8	55,3	56,2	59,2	58
Ιόνια Νησιά	59,8	55,6	56,8	58,7	59,5
Δυτική Ελλάδα	49,7	50,6	54	56,3	59,4
Στερεά Ελλάδα	55,7	54,5	55,8	60,8	63,2
Πελοπόννησος	61,9	62,9	62,4	63,8	65,5

Πηγή 16: Eurostat, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 6: : Κατάσταση απασχόλησης κατά φύλο, ηλικία, Περιφέρεια , επίπεδο εκπαίδευσης και υπηκοότητα το Δ τρίμηνο 2024 (σε χιλιάδες)

		Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Άτομα εκτός του εργατικού δυναμικού	Ποσοστό ανεργίας (%)	Ποσοστό εργατικού δυναμικού (%)
	Σύνολο⁽²⁾	4.278,7	449,1	4.282,7	9,5	52,5
ΦΥΛΟ	Άνδρες	2.432,9	196,0	1.726,3	7,5	60,4
	Γυναίκες	1.845,8	253,1	2.556,4	12,1	45,1
ΗΛΙΚΙΑ	15 - 19	19,1	6,0	580,1	24,0	4,1
	20 - 24	168,0	49,9	247,3	22,9	46,8
	25 - 29	393,5	82,7	92,3	17,4	83,8
	30 - 44	1.447,1	156,6	258,0	9,8	86,1
	45 - 64	2.116,4	144,7	770,2	6,4	74,6
	65+	134,7	9,3	2.334,8	6,4	5,8
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	228,4	27,0	248,3	10,6	50,7
	Κεντρική Μακεδονία	721,7	102,3	753,7	12,4	52,2
	Δυτική Μακεδονία	101,0	12,1	118,1	10,7	48,9
	Ήπειρος	125,0	16,4	147,1	11,6	49,0
	Θεσσαλία	263,8	25,0	324,2	8,7	47,1
	Ιόνιοι Νήσοι	76,8	13,4	79,0	14,8	53,3
	Δυτική Ελλάδα	261,6	28,6	273,1	9,9	51,5
	Στερεά Ελλάδα	206,0	21,4	239,9	9,4	48,7
	Αττική	1.605,1	136,4	1.445,0	7,8	54,7
	Πελοπόννησος	226,9	19,6	215,5	8,0	53,3
	Βόρειο Αιγαίο	76,8	6,4	81,8	7,7	50,4
	Νότιο Αιγαίο	123,5	22,7	123,6	15,5	54,2
	Κρήτη	262,1	17,9	233,4	6,4	54,5
ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	Έως λίγες τάξεις Δημοτικού	13,5	4,4	182,4	24,4	8,9
	Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	297,8	37,3	1.141,1	11,1	22,7
	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	1.890,0	228,0	2.057,5	10,8	50,7
	Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	419,0	70,8	156,6	14,5	75,8
	Τριτοβάθμια εκπαίδευση	1.658,3	108,5	623,4	6,1	73,9
ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ	Ελληνική	4.135,7	420,2	4.181,4	9,2	52,1
	Ξένη	143,0	28,9	101,4	16,8	62,9

Πηγή 17: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (Δ Τρίμηνο 2024)

Το μέσο επίπεδο ανεργίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, παραμένει ελαφρώς υψηλότερο από πιο ανεπτυγμένες περιοχές όπως η Περιφέρεια Αττικής (7,8%). Το ποσοστό συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό είναι κάτω του μέσου όρου, γεγονός που μπορεί να οφείλεται είτε σε δημογραφικούς παράγοντες είτε σε περιορισμένες

οικονομικές ευκαιρίες. Παρά το μέτριο ποσοστό ανεργίας, ο αριθμός των μη ενεργών ατόμων (εκτός εργατικού δυναμικού) είναι υψηλός (273,1 χιλ.) και ίσος σχεδόν με τους απασχολούμενους, κάτι που ενισχύει την εικόνα αδυναμίας πλήρους κινητοποίησης του εργατικού δυναμικού. Ο ισοσκελισμός μεταξύ μη ενεργών ατόμων και απασχολούμενων πρέπει να συσχετιστεί και με την προαναφερθείσα αύξηση των επιδοτούμενων στην Π.Δ.Ε., καθώς διαφαίνεται ότι οι επιδοματικές πολιτικές δεν είναι στοχευμένες.

Για τη διαμόρφωση μιας πιο σφαιρικής εικόνας της απασχόλησης, είναι αναγκαίο να εξεταστεί η δυνατότητα απορρόφησης ανθρωπίνου δυναμικού στην Π.Δ.Ε, όπως αυτή προκύπτει από τον αριθμό και τα χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην ευρύτερη περιοχή. Συγκεκριμένα:

Πίνακας 7: Επιχειρήσεις & Παραρτήματα που δραστηριοποιούνται ανά Π.Ε.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	Περιφερειακή Ενότητα	Πλήθος Επιχειρήσεων & Παραρτημάτων
	Αιτωλοακαρνανίας	4.771
	Αχαΐας	9.599
	Ηλείας	3.187

Πηγή 18: Ειδικό Ετήσιο Τεύχος: Αποτελέσματα της ηλεκτρονικής καταγραφής του συνόλου των επιχειρήσεων και των εργαζομένων – μισθωτών με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου (Περίοδος αναφοράς: 1 Οκτωβρίου έως 06 Δεκεμβρίου 2024)

Πίνακας 8: Αριθμός εργαζομένων ανά Π.Ε.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	Περιφερειακή Ενότητα	Αριθμός Εργαζομένων
	Αιτωλοακαρνανίας	20.885
	Αχαΐας	53.762
	Ηλείας	13.311

Πηγή 19: Ειδικό Ετήσιο Τεύχος: Αποτελέσματα της ηλεκτρονικής καταγραφής του συνόλου των επιχειρήσεων και των εργαζομένων – μισθωτών με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου (Περίοδος αναφοράς: 1 Οκτωβρίου έως 06 Δεκεμβρίου 2024)

Παρατηρήσεις:

- Το σύνολο των επιχειρήσεων και παραρτημάτων της Π.Δ.Ε. (17.557 επιχειρήσεις) αντιστοιχεί περίπου στο 5% στο σύνολο της χώρας.
- **Η Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας** διαθέτει το μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων στην Περιφέρεια (9.599) και συμμετοχή 2,73% στο σύνολο της χώρας. Αυτό δείχνει ότι αποτελεί τον οικονομικό πυρήνα της Δυτικής Ελλάδας.
- **Η Περιφέρεια Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας** διαθέτει 4.771 επιχειρήσεις (1,36%) και παρότι είναι η μεγαλύτερη γεωγραφικά, εμφανίζει μικρότερη επιχειρηματική δραστηριότητα σε σχέση με το μέγεθός της.

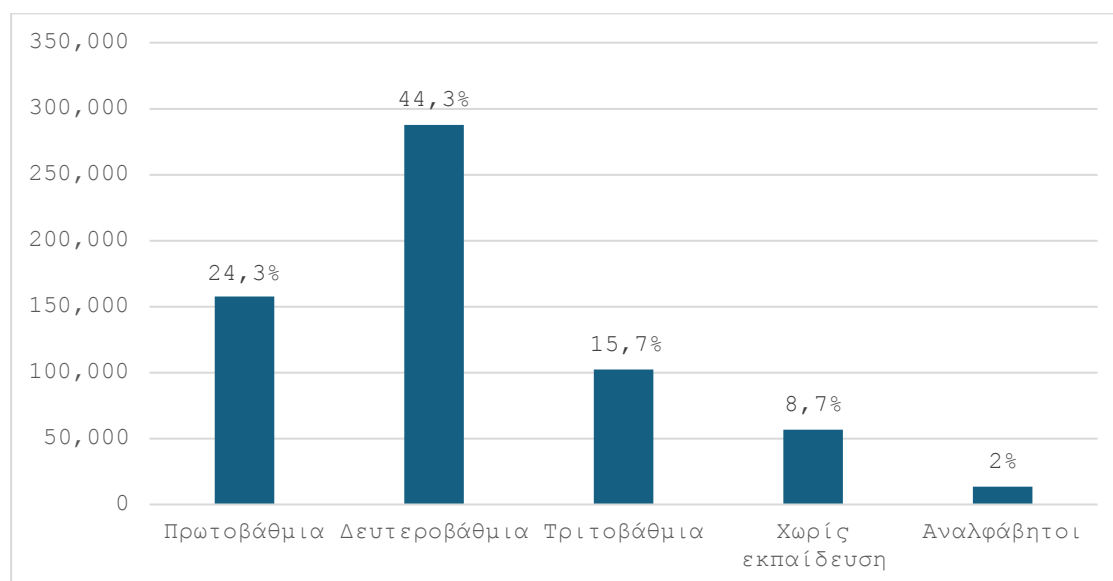
- **Η Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας** έχει τη χαμηλότερη συμμετοχή (0,91%) και αριθμό επιχειρήσεων (3.187), γεγονός που δείχνει πιο περιορισμένη ανάπτυξη, πιθανώς εξαιτίας δημογραφικών και οικονομικών παραμέτρων.

Στη Δυτική Ελλάδα υπάρχουν μέτρια ποσοστά συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό (51,5%), καθώς και ποσοστά ανεργίας (9,9%), ο συνολικός αριθμός επιχειρήσεων δεν είναι ιδιαίτερα υψηλός, ενισχύοντας την εικόνα περιορισμένης οικονομικής δραστηριότητας. Ειδικότερα στις περιοχές της Ηλείας και Αιτωλοακαρνανίας. Η οικονομική δραστηριότητα φαίνεται να συγκεντρώνεται κυρίως στην περιοχή της Πάτρας (Αχαΐα).

2.3 Μορφωτικό επίπεδο και Σχολική διαρροή

Σύμφωνα με την απογραφή του 2021 το μορφωτικό επίπεδο της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας διαρθρώνεται ως εξής:

Διάγραμμα 12: Ποσοστά πληθυσμού ανά εκπαιδευτική βαθμίδα

Πηγή 20: ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία, σχεδόν το ήμισυ του πληθυσμού έχει λάβει δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Αντιθέτως, το ποσοστό των ατόμων με τριτοβάθμια εκπαίδευση παραμένει σχετικά χαμηλό, ενώ ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί ο αριθμός των κατοίκων χωρίς εκπαίδευση ή αναλφάβητων. Όπως καταδεικνύεται στον παρακάτω πίνακα οι υψηλότεροι αριθμοί ατόμων χωρίς εκπαίδευση εντοπίζονται στις μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες. Οι αναλφάβητοι κάτοικοι εμφανίζονται σε όλες τις

ηλικιακές κατηγορίες, γεγονός που φανερώνει ένα ευρύτερο και πιο σύνθετο κοινωνικό πρόβλημα.

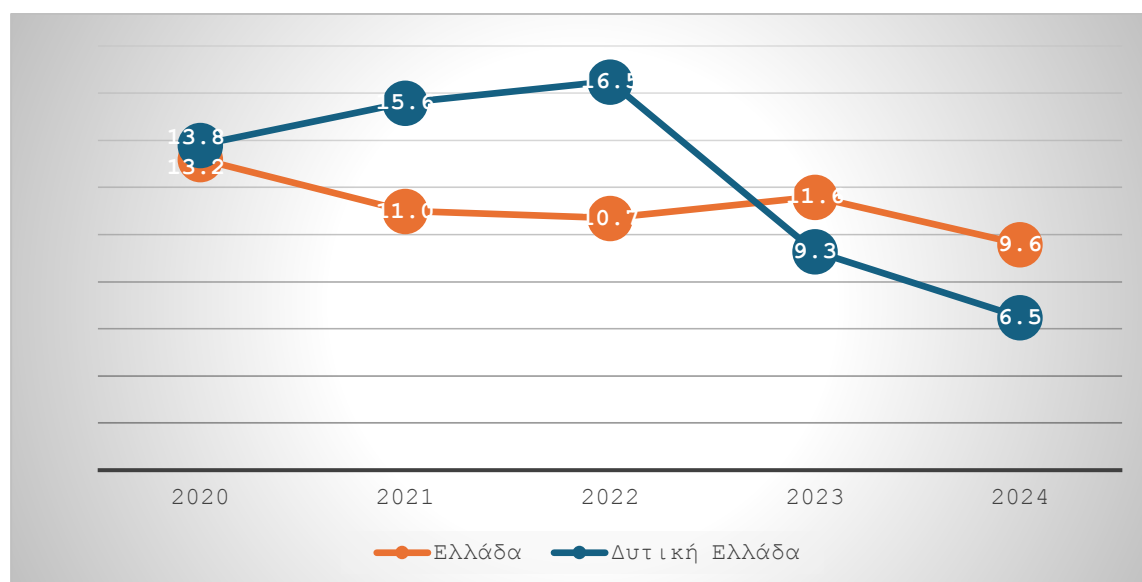
Πίνακας 9: Κάτοικοι χωρίς εκπαίδευση και με αναλφαβητισμό

Ηλικίες	Εγκατέλειψε ή δε φοίτησε στο Δημοτικό, αλλά γνωρίζει γραφή και ανάγνωση	Ολοκλήρωσε την προσχολική αγωγή	Δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση
0-9	23	24.006	75
10-19	324	13.022	438
20-29	649	65	1.247
30-39	824	50	1.523
40-49	826	43	1.343
50-59	1.051	245	1.152
60-69	1.735	112	939
70-79	4.214	147	1.488
80+	8.924	290	5.412

Πηγή 21: ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία επεξεργασία

Για τα παραπάνω πρέπει να σημειωθεί πως δεν έχουν συνυπολογισθεί οι μη κατατασσόμενοι (δηλαδή, άτομα γεννηθέντα μετά την 1/1/2016: 30.168 άτομα).

Διάγραμμα 13: Νέοι εκτός απασχόλησης & εκπαίδευσης-κατάρτισης (Χρονολογική σειρά 2020-2024)

Πηγή 22: Eurostat, Ιδία επεξεργασία

Το ποσοστό ανεβαίνει από 13,8% το 2020 σε 16,5% το 2022, υποδηλώνοντας αυξανόμενο αριθμό νέων εκτός παραγωγικής διαδικασίας (περίοδος πανδημίας).

Μετά το 2022 παρατηρείται σημαντική βελτίωση, καθώς το σχετικό ποσοστό παρουσιάζει πτώση το 2023 (-9,3%) και ακόμη μεγαλύτερη μείωση το 2024 (6,5%). Η καθοδική αυτή τάση υποδηλώνει ενίσχυση της ενεργοποίησης των νέων, είτε μέσω της ένταξής τους στην αγορά εργασίας, είτε μέσω της συμμετοχής τους σε προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, έως το 2022, εμφανίζει υστέρηση σε βασικούς δείκτες (Δυτική Ελλάδα: 16,5%), σε σύγκριση με τον εθνικό μέσο όρο (Ελλάδα:10,7%), γεγονός που υποδηλώνει λιγότερο αναπτυξιακή κατάσταση σε σχέση με το γενικότερο ρυθμός της χώρας.

Από το 2023 και μετά, η εικόνα αντιστρέφεται, καθώς το 2024 η ανεργία στη Δυτική Ελλάδα διαμορφώνεται στο 6,5%, έναντι 9,6% στο σύνολο της χώρας. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει ότι η Περιφέρεια παρουσίασε ταχύτερη και πιο ουσιαστική βελτίωση σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο. Η εξέλιξη αυτή μπορεί να αποδοθεί σε παράγοντες όπως:

- Η ενίσχυση των τοπικών πολιτικών απασχόλησης,
- Η υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης και δράσεων συγχρηματοδοτούμενων από το ΕΣΠΑ,
- Η αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων ή η εκτέλεση έργων ΕΣΠΑ που δημιούργησαν νέες θέσεις εργασίας, ιδιαίτερα για νέους.

Αξιοσημείωτο στοιχείο για την ποιότητα της εκπαίδευσης της Περιφέρειας αποτελεί η ύπαρξη **37 Ειδικών Σχολείων – Ε.Ε.Ε.Ε.Κ¹**. Συγκεκριμένα:

Πίνακας 10: Πλήθος ειδικών σχολείων ανά Δήμο

Περιφερειακές Ενότητες	Δήμοι	Πλήθος Σχολείων
Αχαΐας	Αιγιαλείας	4
	Δυτικής Αχαΐας	2
	Καλαβρύτων	1
	Πατρέων	11
Ηλείας	Ανδραβίδας-Κυλλήνης	1
	Πηνειού	1
	Ήλιδας	1
	Πύργου	3
	Αγρινίου	6

¹ Εργαστήριο Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης

Αιτωλοακαρνανίας	I.Π. Μεσολογγίου	3
	Ακτίου-Βόνιτσας	2
	Ναυπακτίας	2
ΣΥΝΟΛΟ		37

Πηγή 23: Μητρώα Δομών Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Δυτικής Ελλάδας

Αξίζει να επισημανθεί ότι μόνο 3 από τις 37 παραπάνω δομές αφορούν μαθητές Γυμνασίου – Λυκείου, τα οποία εντοπίζονται δύο στην Αιτωλοακαρνανία (Μεσολόγγι & Αγρίνιο) και ένα στην Αχαΐα (Αιγιαλεία).

Η ύπαρξη των Ειδικών Σχολείων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας δεν αποτελεί προνόμιο, αλλά στοιχειώδη υποχρέωση της πολιτείας στο πλαίσιο άσκησης κοινωνικής πολιτικής. Όλοι οι πολίτες έχουν δικαίωμα ισότιμης πρόσβασης στις δημόσιες υπηρεσίες και εκπαιδευτικούς φορείς, ανεξαρτήτως των ιδιαίτερων αναγκών τους.

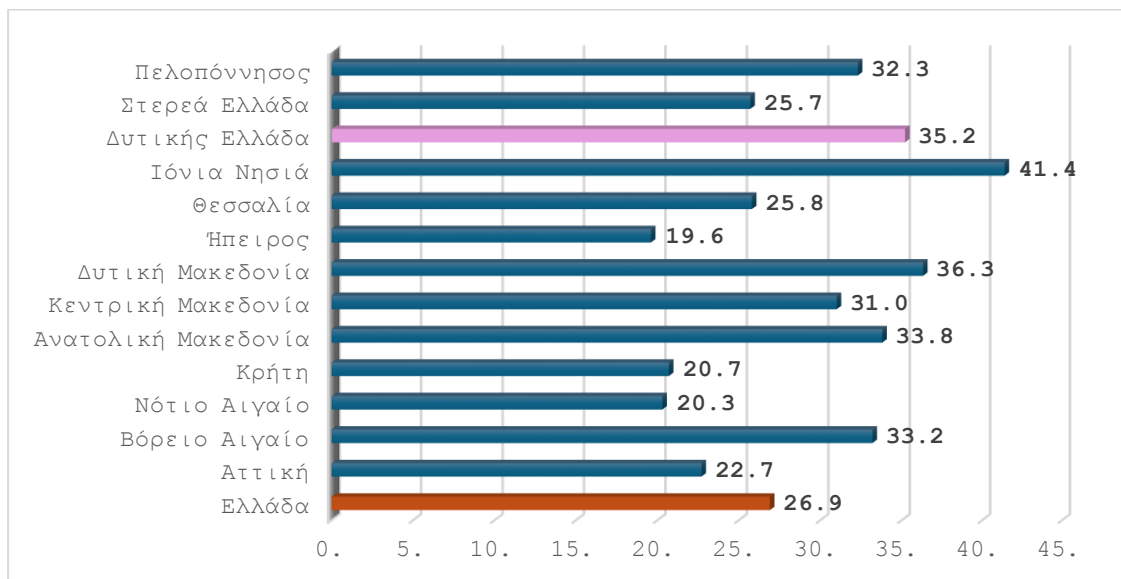
2.4 Κίνδυνος φτώχειας, κοινωνικός αποκλεισμός και υλική αποστέρηση

Σύμφωνα με την Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών για το 2024 (έτος αναφοράς το 2023), το **26,9%** του πληθυσμού της χώρας (δηλαδή περίπου 2.740.051 άτομα) βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού². Το ποσοστό αυτό είναι αυξημένο κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το 2023, όπου ήταν 26,1%.

Στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2030», έχει τεθεί ως στόχος η **μείωση κατά 15 εκατομμύρια των ανθρώπων που ζουν ή απειλούνται να βρεθούν σε συνθήκες φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού**, με ιδιαίτερη έμφαση στα παιδιά, καθώς προβλέπεται τουλάχιστον 5 εκατομμύρια από αυτούς να είναι ανήλικοι, έως το 2030.

² **Αναθεωρημένος ορισμός - Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό:** πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας ή με υλικές και κοινωνικές στερήσεις (δηλαδή πληθυσμός που στερείται τουλάχιστον 7 από έναν κατάλογο 13 αγαθών και υπηρεσιών) ή που διαβιεί σε νοικοκυριά με χαμηλή ένταση εργασίας

Διάγραμμα 14: Άτομα σε κίνδυνο φτώχειας & κοινωνικού αποκλεισμού ανά Περιφέρεια (2024)

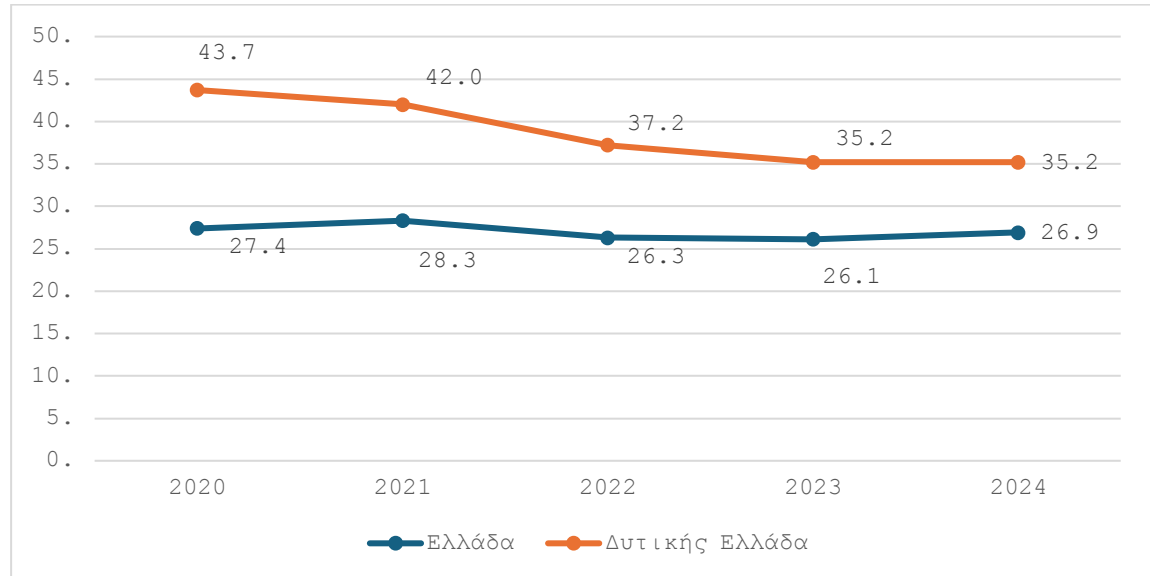
Πηγή 24: Eurostat, ίδια επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα παρατηρούνται τα εξής:

- Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατέχει το τρίτο υψηλότερο ποσοστό για τα άτομα που συντρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού.
- Βρίσκεται πάνω από τον Μέσο Όρο της χώρας.

Διάγραμμα 15: Χρονολογική σειρά κοινωνικής φτώχειας και αποκλεισμού (2020-2024)

Πηγή 25: Eurostat, Ιδία επεξεργασία

Όπως φαίνεται παραπάνω, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας εξακολουθεί να παρουσιάζει υψηλότερα ποσοστά κινδύνου φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού σε σύγκριση με τον εθνικό μέσο όρο. Ωστόσο, ιδιαίτερα ενθαρρυντικό είναι το γεγονός ότι παρατηρείται έντονη πτωτική τάση του ποσοστού, γεγονός που αντανακλά σταδιακή βελτίωση.

Υλική και κοινωνική στέρηση

Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, το ποσοστό του πληθυσμού στην Ελλάδα που στερείται τουλάχιστον 7 από τα 13 βασικά αγαθά και υπηρεσίες ανέρχεται σε 14,0%.

Υλική και κοινωνική στέρηση (Ευρώπη 2030): Ποσοστό ατόμων με σοβαρές υλικές και κοινωνικές στερήσεις - Ο δείκτης «ποσοστό ατόμων με σοβαρές υλικές και κοινωνικές στερήσεις» εκτιμά τα επίπεδα διαβίωσης μετρώντας το ποσοστό του πληθυσμού που στερείται τουλάχιστον 7 από ένα κατάλογο 13 αγαθών και υπηρεσιών:

Στερήσεις σε επίπεδο νοικοκυριού

1. Δυσκολίες ανταπόκρισης στην πληρωμή πάγιων λογαριασμών όπως ενοίκιο ή δόση δανείου της κύριας κατοικίας, λογαριασμοί ηλεκτρικού ρεύματος, νερού, αερίου κλπ., δόσεις πιστωτικών καρτών ή δόσεις δανείου για οικοσκευή, διακοπές κ.ά., ή αγορές με δόσεις

2. Οικονομική αδυναμία για πληρωμή μιας εβδομάδας διακοπών
3. Οικονομική αδυναμία για διατροφή που να περιλαμβάνει κάθε δεύτερη ημέρα κοτόπουλο, κρέας, ψάρι ή λαχανικά ίσης θρεπτικής αξίας
4. Οικονομική αδυναμία για αντιμετώπιση έκτακτων, αλλά αναγκαίων δαπανών
5. Οικονομική αδυναμία να διαθέτουν ΙΧ επιβατηγό αυτοκίνητο
6. Οικονομική αδυναμία για ικανοποιητική θέρμανση το χειμώνα και δροσιά το καλοκαίρι
7. Οικονομική αδυναμία για αντικατάσταση επίπλων όταν αυτά φθείρονται ή καταστρέφονται

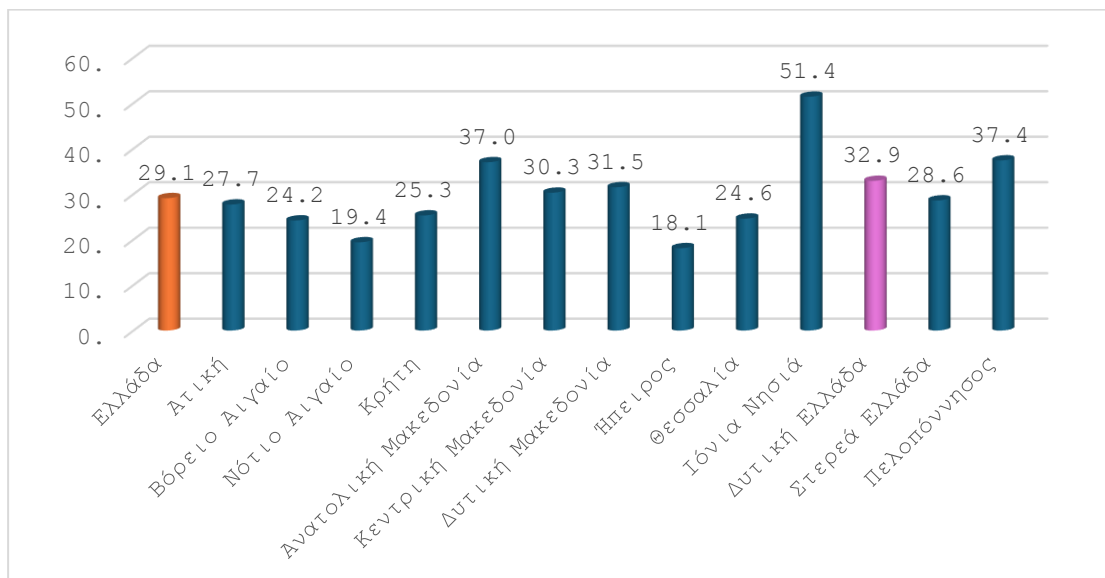
Στερήσεις σε επίπεδο μέλους του νοικοκυριού

8. Οικονομική αδυναμία να έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο
9. Οικονομική αδυναμία για αντικατάσταση των φθαρμένων ρούχων με καινούργια
10. Οικονομική αδυναμία να έχει δύο ζευγάρια υποδήματα
11. Οικονομική αδυναμία να ξοδεύει χρήματα, σχεδόν κάθε εβδομάδα, για τον εαυτό του
12. Οικονομική αδυναμία για συνάντηση με φίλους/συγγενείς για έναν καφέ/ποτό/γεύμα στο σπίτι τουλάχιστον μια φορά το μήνα
13. Οικονομική αδυναμία για συμμετοχή τακτικά σε δραστηριότητες αναψυχής με πληρωμή αντιτίμου

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat για το 2024, το ποσοστό του πληθυσμού με σοβαρές υλικές στερήσεις ανέρχεται σε 32,9%.

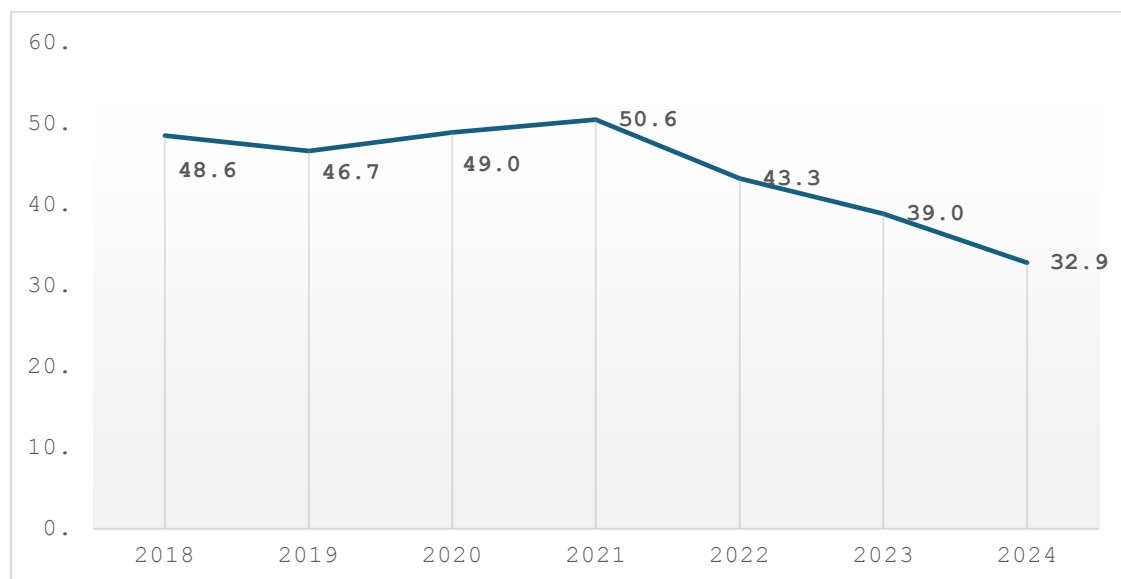

Διάγραμμα 16: Υλική στέρηση ανά Περιφέρειες (2024)

Πηγή 26: Eurostat, Ιδία επεξεργασία

Διάγραμμα 17: Χρονοσειρά ποσοστού υλικής στέρησης Π.Δ.Ε. (2018-2024)

Πηγή 27: Eurostat, ίδια επεξεργασία

Παρατηρούμε πως:

- Η Π.Δ.Ε. βρίσκεται στην τέταρτη θέση αναφορικά με την υλική και κοινωνική στέρηση.
- Ωστόσο, βρίσκεται κοντά στον εθνικό μέσο όρο.
- Παρουσιάζει πτωτική τάση, γεγονός που είναι ενθαρρυντικό.

2.5 Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα

Το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα είναι ένα προνοιακό πρόγραμμα που αποτελεί αναγκαίο δίκτυ προστασίας για την αντιμετώπιση των συνεπειών της φτώχειας και την αποφυγή του κοινωνικού αποκλεισμού.

Το πρόγραμμα βασίζεται σε τρεις πυλώνες:

- α) την εισοδηματική ενίσχυση,
- β) τη διασύνδεση με υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης, και
- γ) τη διασύνδεση με υπηρεσίες ενεργοποίησης που στοχεύουν στην ένταξη ή επανένταξη των δικαιούχων στην αγορά εργασίας και στην κοινωνική επανένταξη.

Παρακάτω βλέπουμε τον πίνακα με τις αιτήσεις και τα μέλη για το Ε.Ε.Ε.³ για το έτος 2024 ανά Δήμο της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Πίνακας 11: Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα Π.Δ.Ε. (2024)

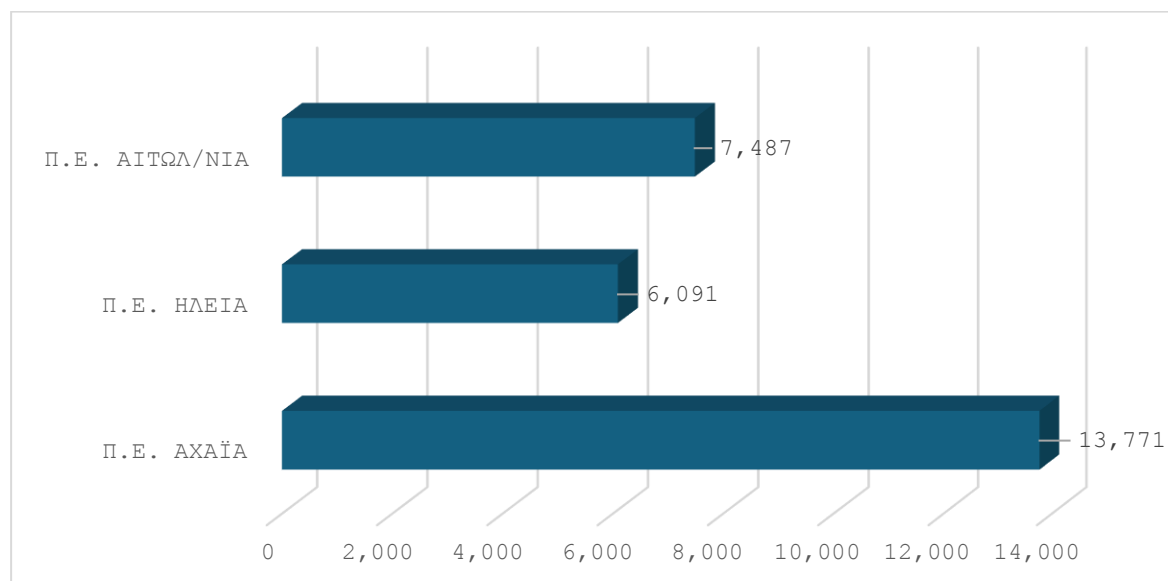
<u>Περιφερειακή Ενότητα</u>	<u>Δήμοι</u>	<u>Αιτήσεις</u>	<u>Ωφελούμενοι</u>	<u>Άνδρες</u>	<u>Γυναίκες</u>	<u>18-29</u>	<u>67 +</u>
<u>ΑΧΑΪΑΣ</u>	Αιγιαλείας	1787	3035	1563	1472	345	203
	Δυτικής Αχαΐας	906	1705	926	779	345	63
	Ερυμάνθου	306	449	234	215	58	29
	Καλαβρύτων	129	198	119	79	10	20
	Πατρέων	5407	8384	3759	4625	1107	605
<u>ΗΛΕΙΑΣ</u>	Ανδρίτσαινας- Κρεστένων	418	695	396	299	60	48
	Ανδραβίδας-Κυλλήνης	568	998	513	485	119	68
	Αρχαίας Ολυμπίας	463	769	437	332	72	58
	Ζαχάρως	279	530	265	265	52	36
	Ήλιδας	1484	2523	1280	1243	372	138
	Πηνειού	580	988	525	463	173	51
	Πύργου	2299	3908	1988	1920	552	220
	Αγρινίου	3556	6370	3374	2996	832	298
<u>ΑΙΤΩΛ/ΝΙΑΣ</u>	Ακτίου-Βονίτσης	306	519	311	208	41	36
	Αμφιλοχίας	707	1207	686	521	103	87
	Θέρμου	180	299	178	121	26	9
	Ι.Π. Μεσολογγίου	1835	3276	1704	1572	570	119
	Ναυπακτίας	580	942	503	439	113	61
	Ξηρομέρου	323	623	350	273	63	26
	ΣΥΝΟΛΟ	22113	37418	19111	18307	5013	2175

Πηγή 28: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας, ίδια επεξεργασία

Στον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε ότι τα μεγάλα αστικά κέντρα, συμπεριλαμβανομένου και της έδρας, παρουσιάζουν τους μεγαλύτερους αριθμούς τόσο σε ωφελούμενους, όσο και σε αιτήσεις.

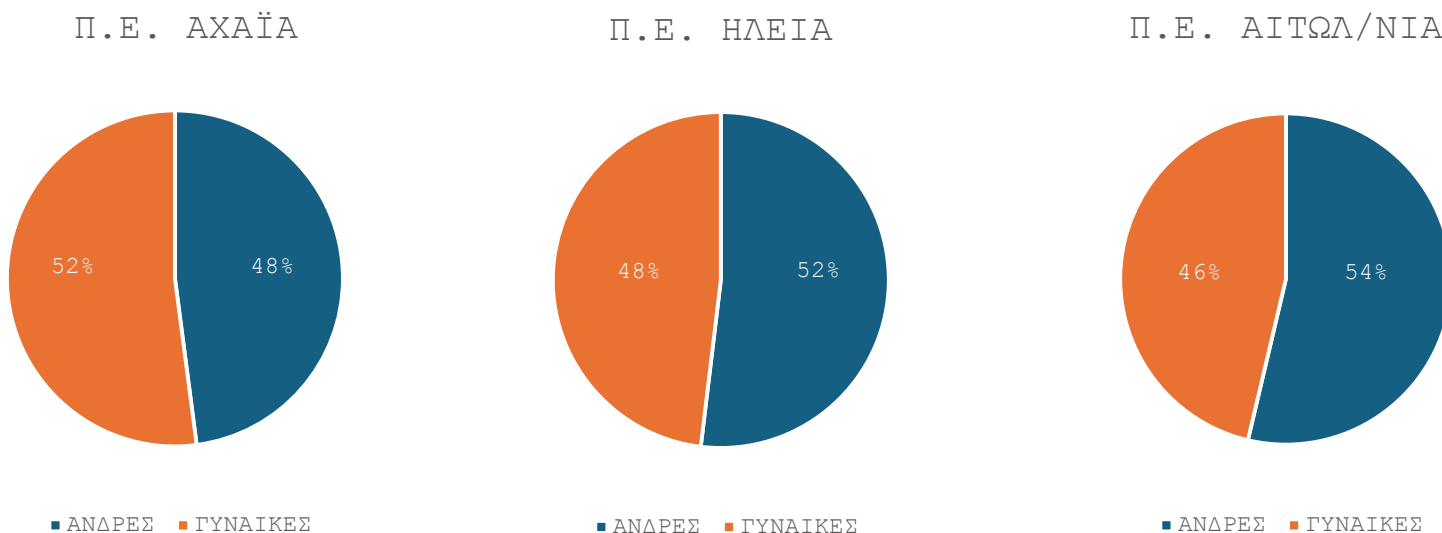
³ Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα

Διάγραμμα 18: Ωφελούμενοι Ε.Ε.Ε. ανά Περιφερειακή Ενότητα

Βλέπουμε πως η Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας έχει τους περισσότερους ωφελούμενους, γεγονός που δικαιολογείται και από τον πληθυσμό της.

Διάγραμμα 19: Κατανομή φύλου για το Ε.Ε.Ε. ανά Π.Ε.

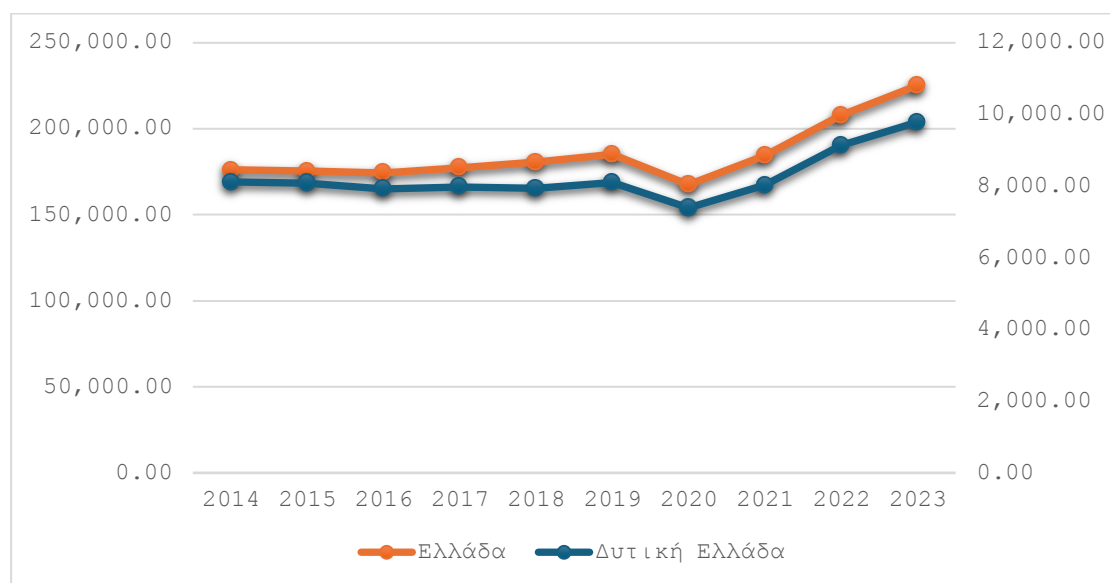
Πηγή 30: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας, Ιδία επεξεργασία

Δυτικής Ελλάδας

Στο ακόλουθο διάγραμμα παρακολουθούμε την εξέλιξη του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) για την τελευταία δεκαετία της ΠΔΕ συγκριτικά με το ΑΕΠ της

Ελλάδας. Παρατηρούμε πως οι γραμμές-τάσεις παρουσιάζουν σχεδόν την ίδια πορεία. Το 2020 ήταν η χρονιά με τη μεγαλύτερη πτώση και για τις δύο περιοχές, προφανώς λόγω της πανδημίας. Η μεγαλύτερη αύξηση για την Ελλάδα ήταν το 2022 (+12,61%) και για τη Δυτική Ελλάδα επίσης το 2022 (+13,97%).

Διάγραμμα 20: Χρονοσειρά εξέλιξης ΑΕΠ (Ελλάδα-Π.Δ.Ε.)

Επομένως, το ΑΕΠ της ΠΔΕ εξελικτικά συμβαδίζει με το εθνικό τόσο σε κρίσεις, όσο και στην ανάπτυξη.

Πίνακας 12: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ ανά Περιφερειακή Ενότητα

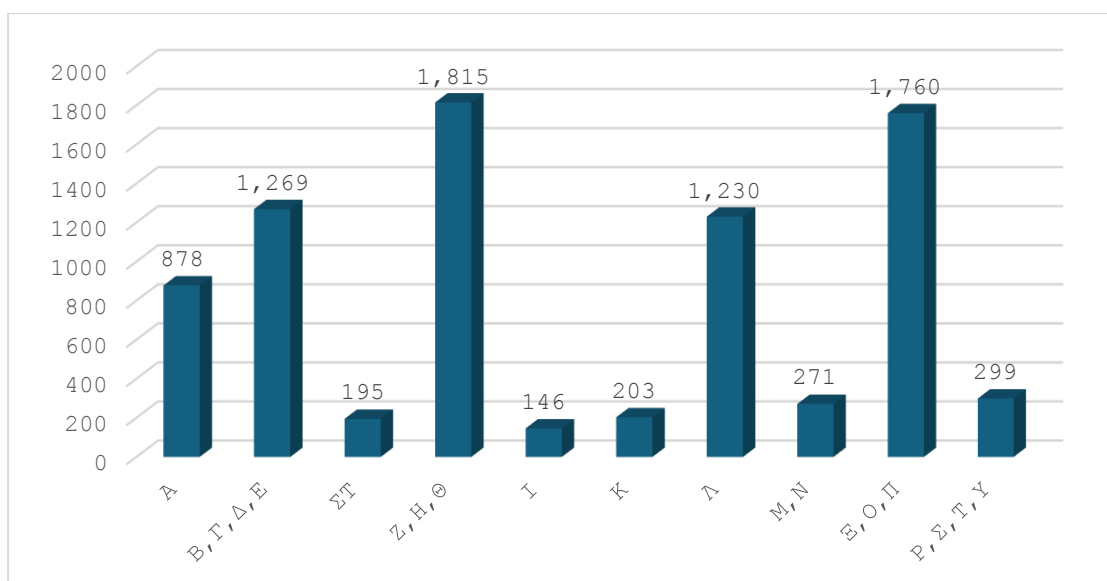
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
ΕΛΛΑΔΑ	16.206	16.189	16.493	16.828	17.272	15.660	17.347	19.647
Δυτική Ελλάδα	12.054	11.905	12.057	12.077	12.410	11.397	12.448	14.268
Αιτωλοακαρνανία	11.561	11.478	11.320	11.767	11.768	10.848	11.972	13.804
Αχαΐα	12.877	12.736	12.894	12.963	13.461	12.451	13.584	15.318
Ηλεία	11.101	10.849	11.398	10.772	11.221	10.084	10.883	12.855

Πηγή 32: ΕΛΣΤΑΤ

Παρατηρούμε ότι:

- Όλες οι περιοχές ακολουθούν παρόμοια πορεία: ήπια άνοδος → πτώση 2020 → ανάκαμψη 2021–2022.
- Η Αιτωλοακαρνανία και η Ηλεία έχουν τις χαμηλότερες τιμές.
- Η Αχαΐα ξεχωρίζει ως πιο ανεπτυγμένη περιφερειακά.
- Η επίπτωση της πανδημίας είναι εμφανής παντού, αλλά η ανάκαμψη είναι ισχυρή ιδίως το 2022.

Διάγραμμα 21: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία ανά κλάδο (Π.Δ.Ε., 2022) σε εκατομ/ρια ευρώ

Πηγή 33: ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία

Εικόνα 1: Κλάδοι οικονομίας

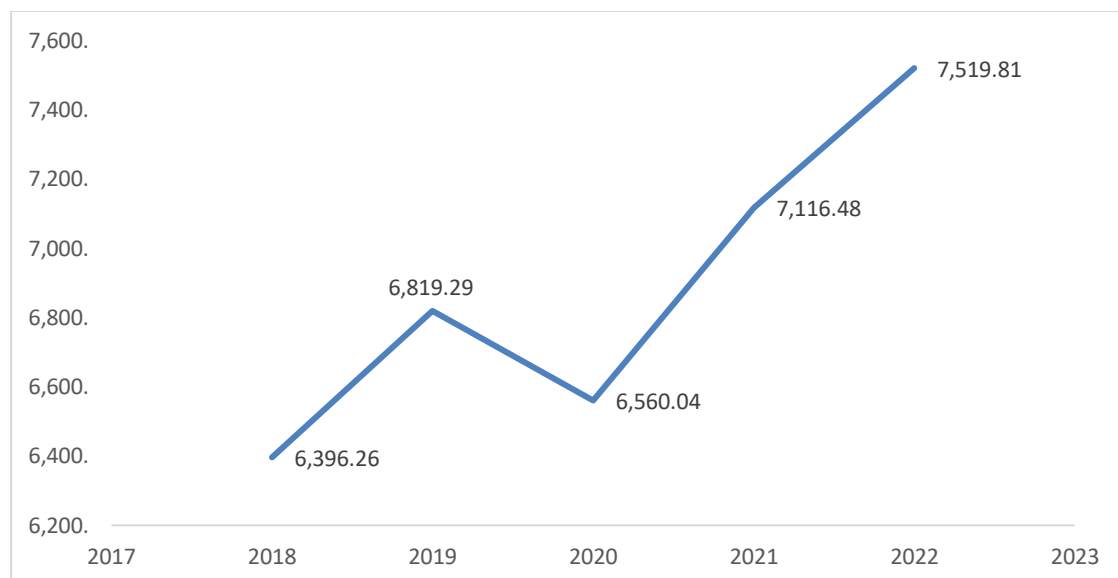
A	A	Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία
	B	Ορυχεία και Λατομεία
	Γ	Μεταποίηση
B, Γ, Δ, E	Δ	Παροχή Ηλεκτρικού Ρεύματος, Φυσικού Αερίου, Ατμού και Κλιματισμού
	E	Παροχή Νερού, Επεξεργασία Λυμάτων, Διαχείριση Αποβλήτων και Δραστηριότητες Εξυγίανσης
ΣΤ	ΣΤ	Κατασκευές
		Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο, Επισκευή Μηχανοκίνητων Οχημάτων και Μοτοσυκλετών
Z, H, Θ	H	Μεταφορά και Αποθήκευση
	Θ	Δραστηριότητες Υπηρεσιών Παροχής Καταλύματος και Υπηρεσιών Εστίασης
I	I	Ενημέρωση και Επικοινωνία
K	K	Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές Δραστηριότητες
Λ	Λ	Διαχείριση Ακίνητης Περιουσίας
M, N	M	Επαγγελματικές, Επιστημονικές και Τεχνικές Δραστηριότητες
	N	Διοικητικές και Υποστηρικτικές Δραστηριότητες
	Ξ	Δημόσια Διοίκηση και Άμυνα
Ξ, O, Π	O	Εκπαίδευση
	Π	Δραστηριότητες σχετικές με την Ανθρώπινη Υγεία και την Κοινωνική Μέρμινα
	P	Τέχνες, Διασκέδαση και Ψυχαγωγία
	Σ	Άλλες Δραστηριότητες Παροχής Υπηρεσιών
P, Σ, Τ, Υ	T	Δραστηριότητες Νοικοκυριών ως Εργοδοτών, μη Διαφοροποιημένες
	Υ	Δραστηριότητες Νοικοκυριών που αφορούν την Παραγωγή Αγαθών και Υπηρεσιών για Ίδια Χρήση
	Υ	Δραστηριότητες Ετερόδικων Οργανισμών και Φορέων

Πηγή 34: ΕΛΣΤΑΤ

Ο πίνακας χ καταγράφει και κατηγοριοποιεί τους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας. Σύμφωνα με το παραπάνω διάγραμμα που απεικονίζει την Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, διαπιστώνεται πως ο τομέας που αφορά τις δραστηριότητες Ανθρώπινης Υγείας και Κοινωνικής Μέρμινας καταλαμβάνει τη δεύτερη θέση, ενώ αντιθέτως ιδιαίτερα ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι ο κλάδος της Ενημέρωσης και Επικοινωνίας βρίσκεται στην τελευταία θέση.

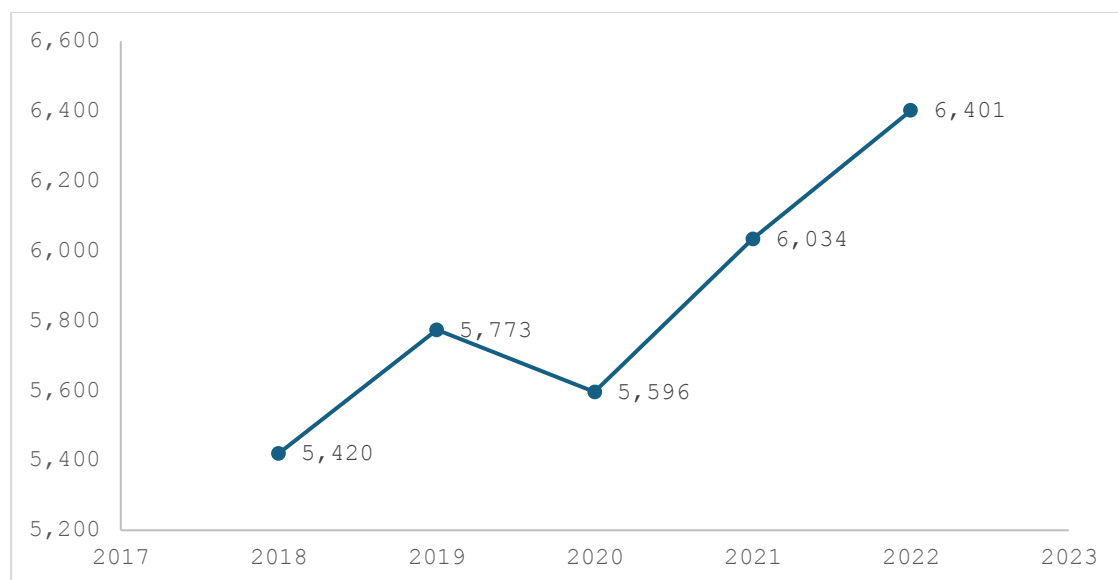
3.2 Διαθέσιμο, Πρωτογενές & Οικογενειακό δηλωθέν εισόδημα

Διάγραμμα 22: Διαθέσιμο εισόδημα νοικοκυριών Π.Δ.Ε. (2018-2022)

Πηγή 35: Eurostat. Ιδία επεξεργασία

Διάγραμμα 23: Πρωτογενές εισόδημα νοικοκυριών Δυτικής Ελλάδας

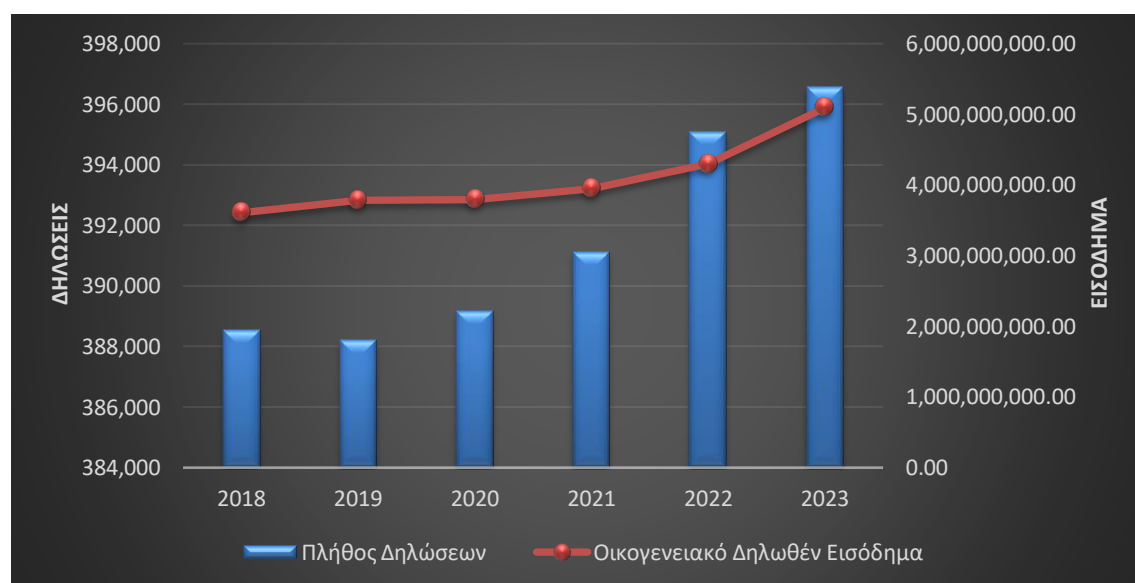
Πηγή 36: Eurostat. Ιδία επεξεργασία

Τα δύο προηγούμενα γραμμικά διαγράμματα αποτυπώνουν το Διαθέσιμο και Πρωτογενές εισόδημα των νοικοκυριών Δυτικής Ελλάδας. Το 2019 παρατηρείται παράλληλη αύξηση λόγω της ευρείας οικονομικής ανάπτυξης, ενώ το 2020

παρατηρείται πτώση, λόγω της πολυεπιπέδης κρίσης. Συγκεκριμένα, το διαθέσιμο εισόδημα φαίνεται πιο σταθερό και προστατευμένο σε περιόδους κρίσης, επειδή επηρεάζεται και από τις μεταβιβάσεις (π.χ. επιδόματα, παροχές, φορολογικές ελαφρύνσεις).

Αντίθετα, το πρωτογενές εισόδημα αντικατοπτρίζει πιο άμεσα την οικονομική δραστηριότητα, όπως αμοιβές και εισοδήματα περιουσίας. (Το 2020 μειώνονται και τα δύο, αλλά το διαθέσιμο εισόδημα πέφτει λιγότερο από το πρωτογενές (2,14% έναντι 3,07%).

Διάγραμμα 24: Οικογενειακό δηλωθέν εισόδημα (2018-2023)

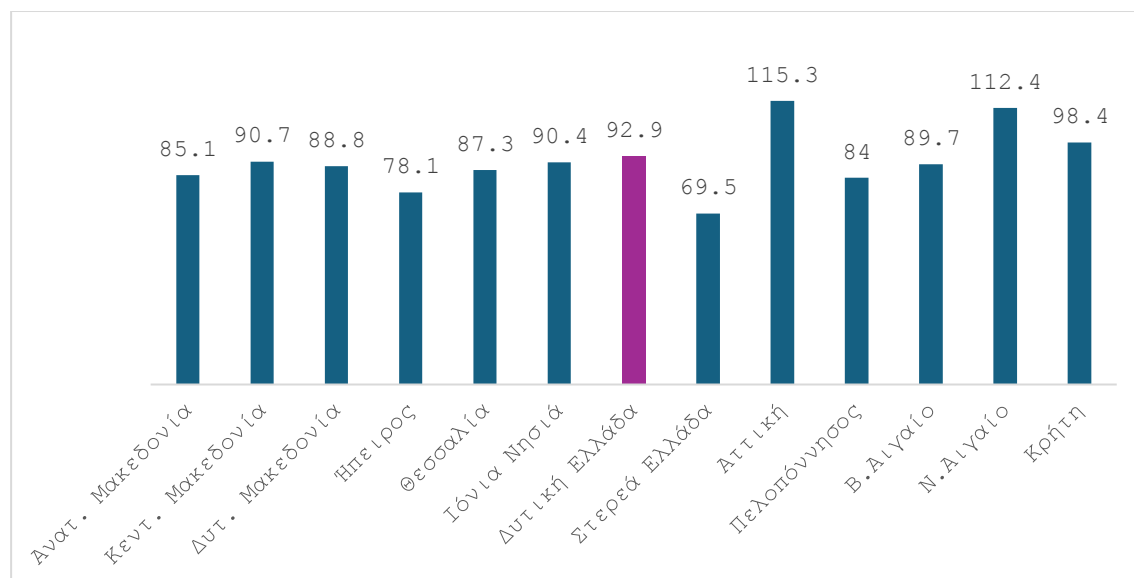

Πηγή 37: ΑΑΔΕ, Ιδία επεξεργασία

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών (ΕΟΠ), της ΕΛΣΤΑΤ για το έτος 2023, τα νοικοκυριά που διαμένουν στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας δαπανούν κατά μέσο όρο το 92,9% της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών της χώρας. Η μέση μηνιαία δαπάνη (αγορές, τρέχουσες τιμές) για την Π.Δ.Ε. ανήλθε σε 1.564,87 ευρώ, ενώ η ποσοστιαία μεταβολή της από το προηγούμενο έτος (2022) ήταν εννέα τοις εκατό (9%).

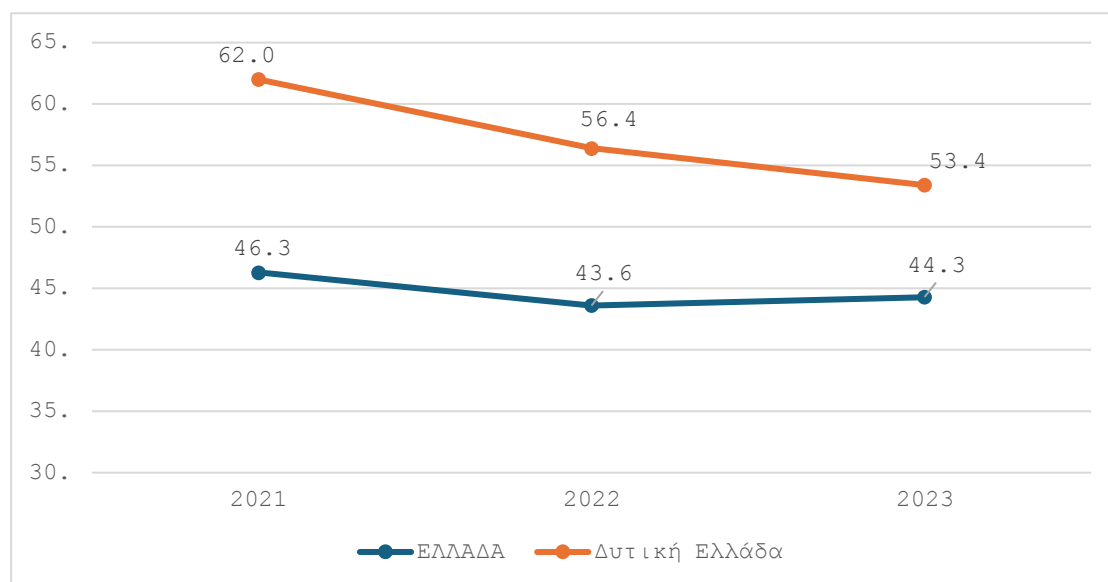
3.3 Δαπάνες των νοικοκυριών στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Διάγραμμα 25: Μέση μηνιαία δαπάνη ανά Περιφέρεια (2023)

Πηγή 38: Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών-2023 (ΕΛΣΤΑΤ), Ιδία επεξεργασία

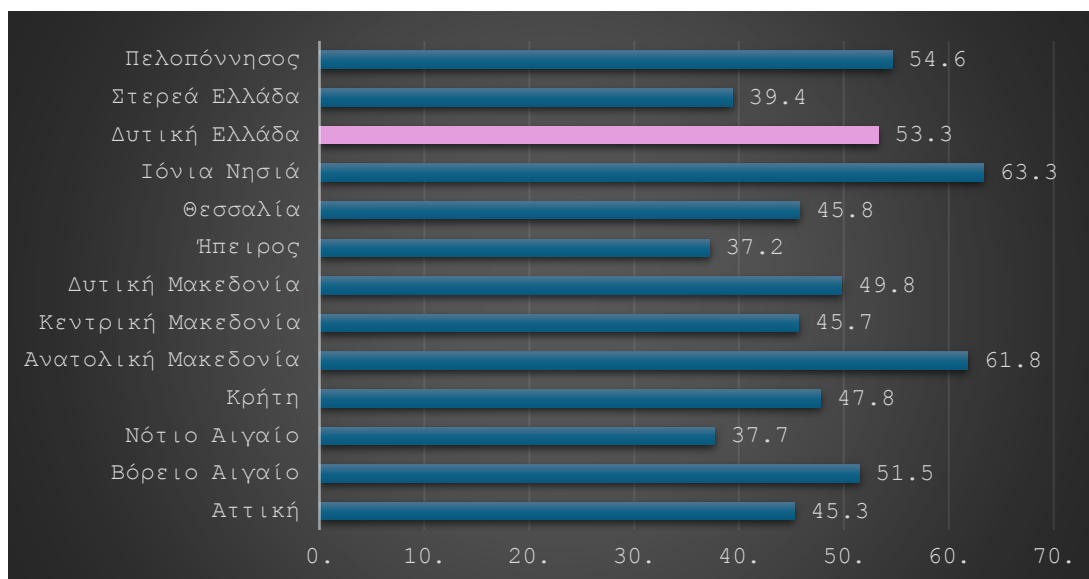
Διάγραμμα 26: Αδυναμία αντιμετώπισης απροσδόκητων οικονομικών δαπανών (Ελλάδα-Δυτική Ελλάδα)

Πηγή 39: Eurostat, Ιδία επεξεργασία

Διακρίνουμε ότι η Π.Δ.Ε. ακολουθεί μεν μια πτωτική πορεία, όσον αφορά τα ποσοστά αδυναμίας, ωστόσο τα ποσοστά της και στις τρεις χρονολογίες είναι κατά πολύ μεγαλύτερα από αυτά του εθνικού μέσου όρου.

Διάγραμμα 27: Καθυστερημένες οφειλές κατοίκων ανά Περιφέρεια (2023)

Πηγή 40: Eurostat, ίδια επεξεργασία

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας βρίσκεται στην τέταρτη (4^η) θέση ανάμεσα στις Περιφέρειες των οποίων ο πληθυσμός έχει καθυστερημένες οφειλές⁴. Αυτή η πληροφορία είναι σημαντική τόσο για την διερεύνηση των συνθηκών διαβίωσης όσο και για τα οικονομικά μεγέθη.

3.4 Πληθυσμιακά Μέρη ανά Κατηγορία Φορολογούμενων και Εισοδήματα ανά Φορολογούμενο

Στον επόμενο Πίνακα παρουσιάζονται τα πληθυσμιακά μέρη ανά κατηγορία φορολογούμενων για το έτος 2024 (φορολογητέο 2023), σύμφωνα με δεδομένα που προέρχονται από την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ).

⁴ (υποθήκη ή ενοίκιο, λογαριασμοί κοινής ωφελείας ή αγορά μίσθωσης)

Οι κατηγορίες στις οποίες κατατάσσονται οι φορολογούμενοι είναι οι εξής:

- Εισοδηματίες
- Ασκούντες επιχειρηματική δραστηριότητα
- Ασκούντες Αγροτική δραστηριότητα
- Μισθωτοί
- Συνταξιούχοι

Συγκεκριμένα για το 2024:

Στην **Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας** το μεγαλύτερο πληθυσμιακό μερίδιο καταλαμβάνουν οι συνταξιούχοι (23,65%) και το μικρότερο οι ασκούντες αγροτική δραστηριότητα (6,32%).

Στην **Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας** το μεγαλύτερο πληθυσμιακό μερίδιο καταλαμβάνουν οι μισθωτοί (23%) και το μικρότερο οι ασκούντες αγροτική δραστηριότητα (2,42%).

Στην **Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας** το μεγαλύτερο πληθυσμιακό μερίδιο καταλαμβάνουν οι συνταξιούχοι (21,89%) και το μικρότερο οι ασκούντες αγροτική δραστηριότητα (5,41%).

Ενώ το 2021:

Στην **Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας** το μεγαλύτερο πληθυσμιακό μερίδιο καταλαμβάνουν οι συνταξιούχοι (26,62%) και το μικρότερο οι ασκούντες επιχειρηματική δραστηριότητα (5,52%).

Στην **Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας** το μεγαλύτερο πληθυσμιακό μερίδιο καταλαμβάνουν οι συνταξιούχοι (22,26%) και το μικρότερο οι ασκούντες αγροτική δραστηριότητα (5,66%).

Στην **Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας** το μεγαλύτερο πληθυσμιακό μερίδιο καταλαμβάνουν οι συνταξιούχοι (24,02%) και το μικρότερο οι ασκούντες επιχειρηματική δραστηριότητα (4,69%).

Παρατηρήσεις (2021-2024):

Κατά την περίοδο 2021–2024, παρατηρούνται σημαντικές μεταβολές στη σύνθεση των φορολογουμένων στις Περιφερειακές Ενότητες της Δυτικής Ελλάδας, οι οποίες αντανακλούν ευρύτερες κοινωνικοοικονομικές μετατοπίσεις. Ειδικότερα, καταγράφεται συστηματική μείωση του πληθυσμιακού μεριδίου των συνταξιούχων σε όλες τις Π.Ε., γεγονός που ενδεχομένως υποδηλώνει είτε πληθυσμιακή ανανέωση είτε αύξηση της ενεργού φορολογικά απασχόλησης. Παράλληλα, ενισχύεται το μερίδιο των

μισθωτών, ιδιαίτερα στην Π.Ε. Αχαΐας, όπου καθίστανται πλέον η πολυπληθέστερη κατηγορία, στοιχείο που μπορεί να συσχετιστεί με αύξηση της απασχόλησης και της δηλωμένης μισθωτής εργασίας. Τέλος, οι ασκούντες αγροτική δραστηριότητα διατηρούν σταθερά το χαμηλότερο μερίδιο, με τάσεις περαιτέρω συρρίκνωσης ιδίως στην Αχαΐα, γεγονός που ενδέχεται να αντανάκλα τη συνεχιζόμενη υποχώρηση του πρωτογενούς τομέα ή τη μετατόπιση προς άλλες μορφές απασχόλησης.

Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά το μέσο εισόδημα ανά Περιφερειακή Ενότητα και το ποσοστό μεταβολής του διαχρονικά.

Πίνακας 13: Δηλωθέν εισόδημα ανά κατηγορία φορολογουμένων και πληθυσμιακά μερίδια ανά επιχειρηματική δραστηριότητα / κατηγορία φορολογούμενων

2024(2023φ)											
Περιφερειακή Ενότητα/ΔΟΥ	ΔΗΛΩΘΕΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑ (ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΕΣ)	ΔΗΛΩΘΕΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑ (ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ)	ΔΗΛΩΘΕΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑ (ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ)	ΔΗΛΩΘΕΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑ (ΜΙΣΘΩΤΟΙ)	ΔΗΛΩΘΕΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑ (ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ)	ΣΥΝΟΛΟ	Πληθυσμι ακό μερίδιο εισοδημα τιών	Πληθυσμια κό μερίδιο ακούντων επιχειρημα τικής δραστηριό τητας	Πληθυσμια κό μερίδιο ακούντων αγροτική δραστηρι ότητα	Πληθυσμια κό μερίδιο μισθωτ ών	Πληθυσμια κό μερίδιο συνταξιούχ ων
Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας	54.348.729	184.642.048	133.822.627	509.247.629	437.783.318	1.319.844.351	7,16%	6.46%	6.32%	20.18%	23.65%
Π.Ε. Αχαΐας	279.474.067	417.666.973	89.852.600	1.034.292.972	759.353.142	2.580.639.754	7,86%	6.74%	2.42%	23%	20.65%
Π.Ε. Ηλείας	23.850.447	121.998.970	108.346.422	320.311.290	314.285.757	888.792.886	6,74%	5.54%	5.41%	17.23%	21.89%

Πηγή 41: ΑΑΔΕ, ίδια επεξεργασία

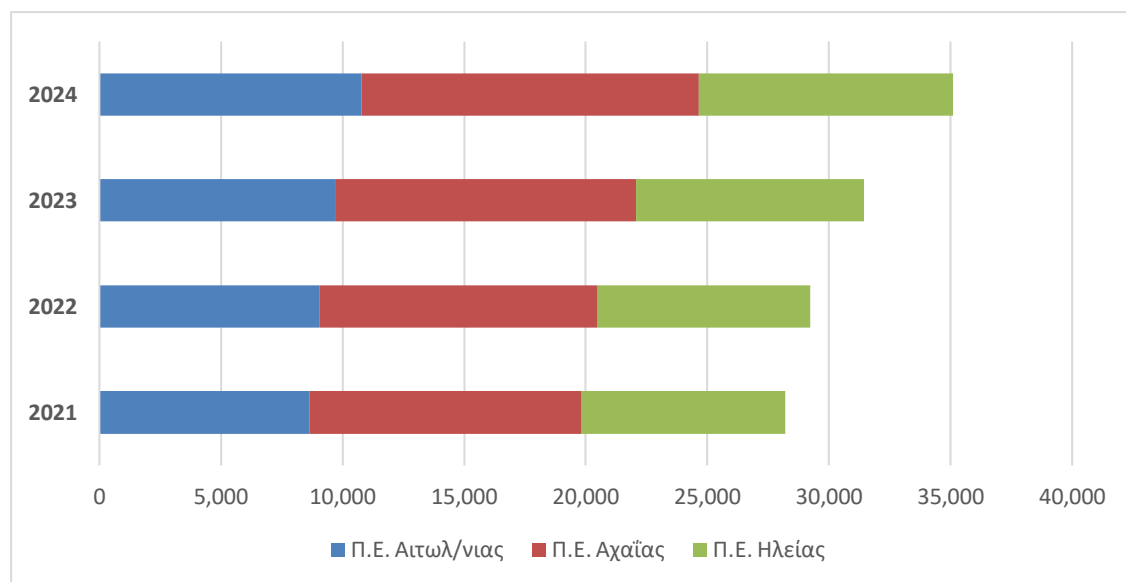

Πίνακας 14: Μέσο εισόδημα ανά Φορολογούμενο (2021-2024)

Περιφερειακή Ενότητα/ΔΟΥ	ΜΕΣΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ / ΦΟΡΟΛΟΓΟΥ ΜΕΝΟ 2021 (2020φ)	ΜΕΣΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ / ΦΟΡΟΛΟΓΟΥ ΜΕΝΟ 2022 (2021φ)	ΜΕΣΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ / ΦΟΡΟΛΟΓΟΥ ΜΕΝΟ 2023 (2022φ)	ΜΕΣΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ / ΦΟΡΟΛΟΓΟΥ ΜΕΝΟ 2024 (2023φ)	% Μεταβολή 2021/2022	% Μεταβολή 2022/2023	% Μεταβολή 2023/2024
Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας	8.649	9.058	9.694	10.760	4,72%	7,02%	10,99%
Π.Ε. Αχαΐας	11.182	11.432	12.384	13.900	2,23%	8,32%	12,23%
Π.Ε. Ηλείας	8.363	8.744	9.356	10.435	4,55%	6,99%	11,53%

Πηγή 42: ΑΑΔΕ, Ιδία επεξεργασία

Διάγραμμα 28: Μέσο εισόδημα ανά Φορολογούμενο

Πηγή 43: ΑΑΔΕ, Ιδία επεξεργασία

Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας

Διατηρεί σταθερά την πρώτη θέση σε επίπεδο μέσου εισοδήματος για την περίοδο 2021–2024. Το μέσο εισόδημα αυξάνεται με συνεχή και ενισχυμένη δυναμική, αγγίζοντας τις 13.900€ το 2024, έναντι 11.182€ το 2021 – γεγονός που αντιστοιχεί σε συνολική αύξηση της τάξης του 24,3%. Ιδιαίτερα αξιοσημείωτη είναι η μεταβολή μεταξύ 2023 και 2024, καθώς καταγράφεται η υψηλότερη ετήσια αύξηση μεταξύ όλων των περιφερειακών ενότητων (+12,23%). Η εν λόγω εξέλιξη ενδέχεται να συνδέεται με τη δυναμική παρουσία της Πάτρας ως σημαντικού αστικού κέντρου, το οποίο

χαρακτηρίζεται από έντονη οικονομική δραστηριότητα, ανεπτυγμένες υπηρεσίες, παρουσία πανεπιστημιακών ιδρυμάτων και επιχειρηματικών μονάδων.

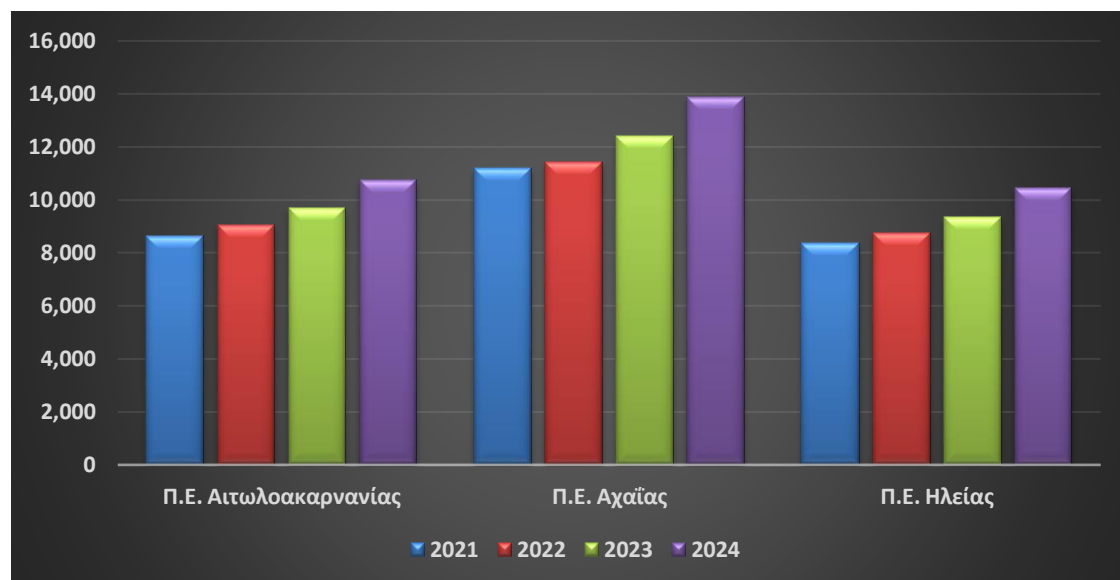
Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας

Εμφανίζει το χαμηλότερο μέσο εισόδημα το 2021 (8.363€), ωστόσο καταγράφει σταδιακή και σταθερή βελτίωση καθ' όλη τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου. Το 2024 το μέσο εισόδημα ανέρχεται στις 10.435€, με συνολική αύξηση που προσεγγίζει το 24,8%. Η ετήσια αύξηση μεταξύ 2023 και 2024 ανέρχεται στο 11,53%, κατατάσσοντας την Π.Ε. στη δεύτερη θέση μετά την Αχαΐα. Η θετική αυτή εξέλιξη πιθανόν απορρέει από διαδικασίες αναδιάρθρωσης στον αγροτικό τομέα, καθώς και από μεταβιβάσεις εισοδημάτων μέσω επιδοτήσεων ή οικονομικών ενισχύσεων.

Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας

Αν και ξεκινά με σχετικά χαμηλό μέσο εισόδημα το 2021 (8.649€), παρουσιάζει διαρκή βελτίωση. Από το 2022 και έπειτα, υπερβαίνει σταθερά την Ηλεία σε απόλυτο ύψος εισοδήματος. Το 2024 το μέσο εισόδημα ανέρχεται στις 10.760€, καταγράφοντας συνολική αύξηση της τάξης του 24,4%. Η ετήσια μεταβολή μεταξύ 2023 και 2024 φθάνει το 10,99%, πολύ κοντά στα ποσοστά αύξησης της Ηλείας και της Αχαΐας. Παρά τη χαμηλή αφετηρία, η Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας επιδεικνύει σαφή σημάδια οικονομικής ανάκαμψης και ενίσχυσης της εισοδηματικής της δυναμικής.

Διάγραμμα 29: Μέσο εισόδημα ανά Π.Ε. (2021-2024)

Πηγή 44: ΑΑΔΕ, Ιδία επεξεργασία

Στο παραπάνω διάγραμμα, πέραν ότι τα ανωτέρω συμπεράσματα αποτυπώνονται ευκρινέστερα, διακρίνουμε την αυξητική τάση του μέσου εισοδήματος στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας το διάστημα 2021-2024. Κρίνοντας την εξέλιξη του μέσου εισοδήματος και μόνο, αυτή βαίνει θετική με μια πρώτη ματιά, ωστόσο αυτή η αύξηση πρέπει να ιδωθεί συγκριτικά και με άλλα κριτήρια, όπως τιμές ρεύματος, τιμές ενοικίων κ.α.

3.5 Δείκτες Οικονομικής Ανισότητας

Δείκτης κατανομής εισοδήματος (S80/S20) σε πεντημόρια εισοδήματος

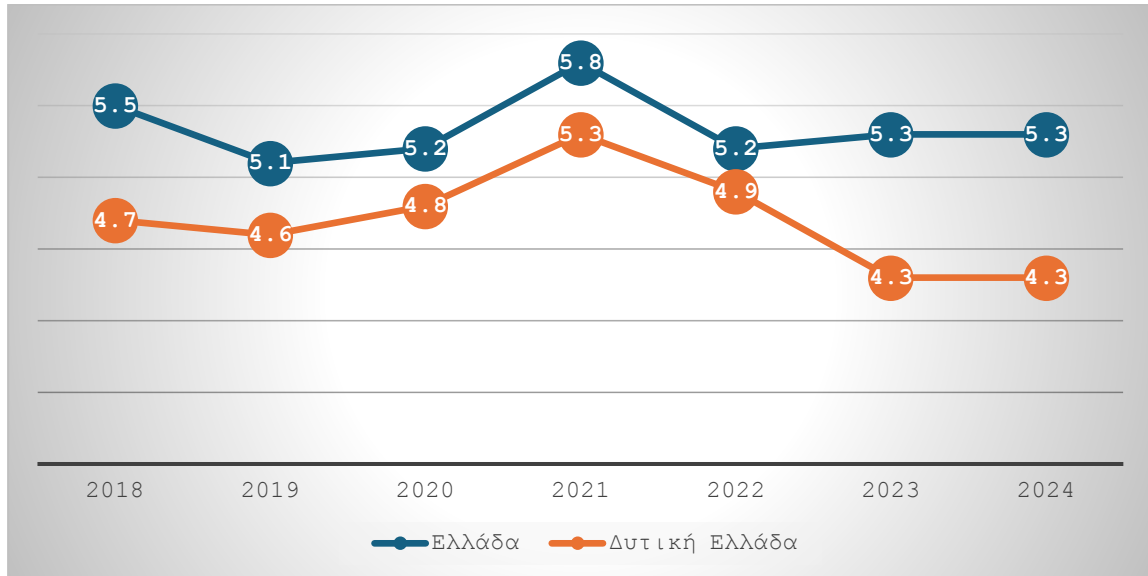
Ο δείκτης S80/S20 σε πεντημόρια εισοδήματος μετρά τη σχετική ανισότητα στη διανομή του εισοδήματος, συγκρίνει το ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα που κατέχει το 20% των πλουσιότερων ατόμων με αυτό που κατέχει το 20% των φτωχότερων και επηρεάζεται από τις ακραίες τιμές της κατανομής του εισοδήματος. Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ σε επίπεδο χώρας:

- ✓ Ο δείκτης S80/S20 το 2022, με περίοδο αναφοράς εισοδήματος το 2021, μειώθηκε κατά 0,5 μονάδες (σε σχέση με την προηγούμενη αντίστοιχη χρονική περίοδο 2020) και ανέρχεται σε 5,3, δηλαδή, το μερίδιο του εισοδήματος του πλουσιότερου 20% του πληθυσμού είναι 5,3 φορές μεγαλύτερο από το μερίδιο του εισοδήματος του φτωχότερου 20% του πληθυσμού.
- ✓ Η οικονομική ανισότητα μεταξύ των ατόμων ηλικίας 65 ετών και άνω αυξήθηκε κατά 0,1 ποσοστιαίες μονάδες και διαμορφώνεται στο 4,3 έναντι 4,2 το προηγούμενο έτος. Αντίστοιχα, η οικονομική ανισότητα μεταξύ των ατόμων κάτω των 65 ετών μειώθηκε κατά 0,8 μονάδες και διαμορφώνεται στο 5,6 έναντι 6,4 το προηγούμενο έτος.

Συγκεκριμένα για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παρουσιάζουμε το παρακάτω Διάγραμμα.

Διάγραμμα 30: Δείκτης μεριδίου πεμπτημορίου εισοδήματος S80/S20 Π.Δ.Ε.-Ελλάδα

Πηγή 45: Eurostat, ίδια επεξεργασία

Σύμφωνα με την Eurostat, ο δείκτης S80/S20 για τη Δυτική Ελλάδα την περίοδο 2018–2024 παρουσιάζει μια κυκλική τάση, καταγράφοντας σημαντικές διακυμάνσεις στην εισοδηματική ανισότητα. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2018–2019 παρατηρείται οριακή μείωση, ενώ ακολουθεί αύξηση το 2020 και κορύφωση το 2021, όταν ο δείκτης αγγίζει το υψηλότερο σημείο της περιόδου, αντανακλώντας τις επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 και τη μεγαλύτερη επιβάρυνση των χαμηλότερων εισοδηματικών στρωμάτων. Από το 2022 και έπειτα, καταγράφεται συνεχής αποκλιμάκωση του δείκτη, με σημαντική μείωση το 2023 και σταθεροποίηση το 2024 σε επίπεδα χαμηλότερα και από το 2018. Η εξέλιξη αυτή ενδεχομένως υποδηλώνει βελτίωση στην εισοδηματική ισότητα στην περιοχή, είτε λόγω στοχευμένων κοινωνικών παρεμβάσεων είτε λόγω της γενικότερης οικονομικής ανάκαμψης.

Συμπεράσματα

Η παρούσα περιφερειακή έρευνα αναδεικνύει την πολυπλοκότητα των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατά το έτος 2024, μέσα σε ένα περιβάλλον παγκόσμιων οικονομικών αναταράξεων. Η ανάλυση των δευτερογενών δεδομένων, με έμφαση στην εισοδηματική κατανομή, τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, σκιαγραφεί μια περιοχή με διακριτά χαρακτηριστικά και εξελισσόμενες τάσεις. Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αντιμετωπίζει μία σημαντική δημογραφική συρρίκνωση, με τον μόνιμο πληθυσμό να έχει μειωθεί κατά 31.576 άτομα μεταξύ 2011 και 2021. Η μείωση αυτή είναι εμφανής σε όλες τις Περιφερειακές Ενότητες, με την Αιτωλοακαρνανία να παρουσιάζει την εντονότερη πτώση (-8,8%). Παρά την ήπια αύξηση πληθυσμού στην Πάτρα, ως μητροπολιτικό κέντρο, η συνεχιζόμενη πληθυσμιακή αποψίλωση της υπαίθρου είναι εμφανής, με μικρότερους δήμους να συρρικνώνονται σημαντικά.

Βασικό χαρακτηριστικό αποτελεί η γήρανση του πληθυσμού, καθώς παρατηρείται μετακίνηση στις γηραιότερες ηλικίες και μείωση στις νεότερες, υποδεικνύοντας υπογεννητικότητα. Ο δείκτης ολικής γονιμότητας στην Π.Δ.Ε. παρουσιάζει πτωτική τάση, και οι γεννήσεις στην Περιφέρεια έχουν μειωθεί, με το 2023 να καταγράφει το χαμηλότερο ποσοστό. Το αρνητικό ισοζύγιο γεννήσεων-θανάτων, ιδιαίτερα έντονο την περίοδο 2021-2022, συμβάλλει στη σταθερή πληθυσμιακή φθορά. Παρά τις προκλήσεις αυτές, η μέση ηλικία στην Π.Δ.Ε. είναι χαμηλότερη από όμορες περιφέρειες, κάτι που ενισχύεται από την παρουσία πανεπιστημιακών ιδρυμάτων.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατέγραψε μείωση της συνολικής ανεργίας κατά 5,42% το 2024 σε σχέση με το 2023. Ωστόσο, η Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας, ως έδρα της Περιφέρειας, εμφανίζει το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας. Η ανισότητα στην κατανομή της ανεργίας κατά φύλο είναι εμφανής, με τις γυναίκες να αποτελούν μεγαλύτερη ομάδα ανέργων και να παρουσιάζουν μικρότερο ρυθμό μείωσης. Τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας εντοπίζονται στο ηλικιακό φάσμα 30-64 ετών, ενώ αξιοσημείωτη είναι η αύξηση της ανεργίας στις ηλικίες 55-65+ το 2024.

Σχετικά με το μορφωτικό επίπεδο των ανέργων, η πλειοψηφία διαθέτει δευτεροβάθμια εκπαίδευση, υποδεικνύοντας ότι το απολυτήριο λυκείου ενδέχεται να μην επαρκεί για την εξασφάλιση θέσεων εργασίας. Το χαμηλό ποσοστό ανέργων με πανεπιστημιακή εκπαίδευση (13%) μπορεί να εξηγείται από την ευκολότερη εύρεση εργασίας ή από τον συμβιβασμό με θέσεις χαμηλότερων προσόντων. Επιπλέον, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παρουσίασε τη δεύτερη μεγαλύτερη αύξηση επιδοτούμενων ανέργων (31,5%) μεταξύ Ιανουαρίου 2024 και Ιανουαρίου 2025.

Αντίθετα με την ανεργία, οι αριθμοί απασχόλησης παρουσιάζουν μία μικρή αυξητική τάση σε βάθος δεκαετίας, γεγονός που δικαιολογεί τη μείωση της ανεργίας. Ωστόσο, η

Π.Δ.Ε. καταλαμβάνει την προτελευταία θέση στα ποσοστά απασχόλησης για το 2023. Το μέσο ποσοστό ανεργίας της Π.Δ.Ε. παραμένει ελαφρώς υψηλότερο από πιο ανεπτυγμένες περιοχές, και το ποσοστό συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό είναι κάτω του μέσου όρου, υποδηλώνοντας περιορισμένες οικονομικές ευκαιρίες.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατέχει το τρίτο υψηλότερο ποσοστό ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα, υπερβαίνοντας τον εθνικό μέσο όρο. Παρά ταύτα, είναι ενθαρρυντικό ότι παρατηρείται έντονη πτωτική τάση αυτού του ποσοστού, υποδηλώνοντας σταδιακή βελτίωση των συνθηκών.

Σε επίπεδο υλικής και κοινωνικής στέρησης, η Π.Δ.Ε. βρίσκεται στην τέταρτη θέση πανελλαδικά, με το 32,9% του πληθυσμού να αντιμετωπίζει σοβαρές υλικές στερήσεις το 2024. Αν και βρίσκεται κοντά στον εθνικό μέσο όρο, η πτωτική τάση που παρατηρείται είναι θετική. Τα μεγάλα αστικά κέντρα της Περιφέρειας, όπως η Πάτρα, παρουσιάζουν τους μεγαλύτερους αριθμούς αιτήσεων και ωφελούμενων για το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, τονίζοντας την ανάγκη για προνοιακά προγράμματα.

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ακολουθεί στενά την πορεία του εθνικού ΑΕΠ, τόσο σε περιόδους κρίσης όσο και ανάπτυξης. Το 2022 καταγράφηκε η μεγαλύτερη αύξηση για την Π.Δ.Ε.

Η Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας αναδεικνύεται ως η πιο ανεπτυγμένη οικονομικά, με το υψηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ, ενώ η Αιτωλοακαρνανία και η Ηλεία βρίσκονται σε χαμηλότερα επίπεδα.

Σε σχέση με την Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία ανά κλάδο, οι δραστηριότητες Ανθρώπινης Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας κατέχουν τη δεύτερη θέση, ενώ ο κλάδος της Ενημέρωσης και Επικοινωνίας βρίσκεται στην τελευταία. Το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών της Π.Δ.Ε. εμφανίζεται πιο σταθερό έναντι του πρωτογενούς σε περιόδους κρίσης. Η μέση μηνιαία δαπάνη των νοικοκυριών στην Π.Δ.Ε. ανήλθε σε 1.564,87 ευρώ το 2023, με αύξηση 9% από το προηγούμενο έτος. Ωστόσο, τα ποσοστά αδυναμίας αντιμετώπισης απροσδόκητων οικονομικών δαπανών και οι καθυστερημένες οφειλές παραμένουν σημαντικά υψηλότερα από τον εθνικό μέσο όρο.

Όσον αφορά τα πληθυσμιακά μερίδια ανά κατηγορία φορολογούμενων (2021-2024), παρατηρείται μείωση των συνταξιούχων και ενίσχυση των μισθωτών, ιδίως στην Π.Ε. Αχαΐας. Το μέσο εισόδημα ανά φορολογούμενο παρουσιάζει αυξητική τάση σε όλες τις Περιφερειακές Ενότητες της Δυτικής Ελλάδας την περίοδο 2021-2024. Η Αχαΐα διατηρεί την πρώτη θέση σε μέσο εισόδημα, με τη μεγαλύτερη ετήσια αύξηση μεταξύ 2023 και 2024. Η Ηλεία και η Αιτωλοακαρνανία, αν και ξεκινούν από χαμηλότερα επίπεδα, καταγράφουν επίσης σταδιακή και σημαντική βελτίωση.

Τέλος, ο δείκτης εισοδηματικής ανισότητας S80/S20 στην Π.Δ.Ε. παρουσίασε κορύφωση το 2021 λόγω της πανδημίας, αλλά έκτοτε καταγράφεται συνεχής αποκλιμάκωση, με σημαντική μείωση το 2023 και σταθεροποίηση το 2024 σε επίπεδα χαμηλότερα από το 2018, υποδηλώνοντας βελτίωση στην εισοδηματική ισότητα.

Συνολικά, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας βρίσκεται σε μία περίοδο μετασχηματισμού, με την οικονομία της να εμφανίζει σημάδια ανάκαμψης και βελτίωσης των εισοδηματικών μεγεθών. Ωστόσο, η περιοχή εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σημαντικές δημογραφικές προκλήσεις, όπως η γήρανση και η πληθυσμιακή συρρίκνωση, καθώς και διαρθρωτικές αδυναμίες στην αγορά εργασίας και στην αντιμετώπιση της φτώχειας και της υλικής στέρησης. Η συγκέντρωση της οικονομικής δραστηριότητας στην Αχαΐα υποδηλώνει την ανάγκη για πιο στοχευμένες αναπτυξιακές πολιτικές στις άλλες Περιφερειακές Ενότητες. Η θετική εξέλιξη των δεικτών φτώχειας και εισοδήματος, καθώς και η ενίσχυση της ενεργοποίησης των νέων, αποτελούν ενθαρρυντικά σημάδια, τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν για την υλοποίηση πιο στοχευμένων και αποτελεσματικών κοινωνικών πολιτικών στην Περιφέρεια.

Περιφερειακό
Παρατηρητήριο
Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ
χέρια αντιθέσεις!

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

